

T.C.
MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

MERSİN ÜNİVERSİTESİ FAKÜLTE VE YÜKSEKOKULLARINDA YÜRÜTÜLEN
“TÜRK DİLİ” DERSLERİNDE UYGULANAN YÖNTEMLER ÜZERİNE BİR
İNCELEME

Tekin TAN

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Orhan ÖZDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN - 2012

Tez Onay Sayfası

Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Tekin TAN tarafından hazırlanan "Mersin Üniversitesi Fakülte ve Yüksekokullarında Yürütülen 'Türk Dili' Derslerinde Uygulanan Yöntemler Üzerine Bir İnceleme" başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

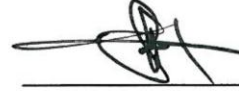
Başarılı

Başarısız

Başkan

Yrd. Doç. Dr. Orhan ÖZDEMİR
(Danışman)

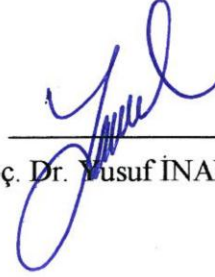
Üye

Doç. Dr. Faik KANATLI

Üye

Yrd. Doç. Dr. Yusuf İNANDI

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylım.

11.09/2012
Prof. Dr. Yüksel KELES
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Bireyler, yaşamlarını sürdürebilmek ve mensubu olduğu topluluk içerisinde saygın bir yer edinebilmek için her anlamda eğitime ihtiyaç duyarlar. Bu eğitimin temelinde, anadili eğitiminin önemli bir yeri vardır. Bunun nedeni, ses ve söyleyiş özelliklerini doğru kavrayan kişinin, aynı zamanda düşüncelerini de rahatlıkla ifade edebilmesidir.

Bireyin kendisini anadilinde doğru ve etkili bir biçimde ifade edebilmesi, ilköğretimden yükseköğrenime kadar verilen Türkçe ya da Türk Dili dersleriyle olanaklı olacağı kabul edilmektedir. Ancak, Türkçe ya da Türk Dili dersi vermek, bir yöntemliliği de yanında getirmektedir. Burada öğretim elemanının bir yöntem bilincinin olması; eş deyişle dersi hangi yöntemle vereceğini tartışması önem kazanmaktadır.

Bu bağlamda dil öğretiminde “yöntem” konusu önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü günümüzde bir yöntemi olmaksızın yürütülen derslerin amacına ulaşmasının olanaksız olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte ilköğretimden başlayarak üniversiteye kadar olan eğitim-öğretim süreçlerinde, yöntem bilincinin eksik olduğu gözlenmektedir. Bu durum kuşkusuz Türk Dili derslerinde de farklılık göstermemektedir.

Bu nedenle, bu çalışmada üniversitelerin fakülte ve yüksekokullarında zorunlu ders olarak okutulan Türk Dili derslerinde uygulanan yöntemler üzerinde durulmaktadır.

Araştırma süresince bana daima yol gösteren, ilgi ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen hocam Yrd. Doç. Dr. Orhan ÖZDEMİR’e; bölüm başkanım Doç. Dr. Faik KANATLI’ya; benim dil ve edebiyat alanında ilerlememi sağlayan, düşünce ufkumu aydınlatan babam Prof. Dr. Hikmet TAN’a ve ailemin tüm bireylerine desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

ÖZET**MERSİN ÜNİVERSİTESİ FAKÜLTE VE YÜKSEKOKULLARINDA
YÜRÜTÜLEN “TÜRK DİLİ” DERSLERİNDE UYGULANAN YÖNTEMLER
ÜZERİNE BİR İNCELEME****Tekin TAN****YÜKSEK LİSANS TEZİ, TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI****DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. Orhan ÖZDEMİR**

Bu araştırma, Mersin Üniversitesi fakülte ve yüksekokullarında zorunlu ders olarak yürütülen Türk Dili derslerinde uygulanan yöntemlerin ve karşılaşılan sorunların irdelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Belirlenen amaç doğrultusunda, Mersin Üniversitesi birimlerinde Türk Dili derslerini yürütmekle yükümlü olan öğretim elemanlarının görüşleri incelenerek ilgili öğretim elemanlarının uyguladıkları ders anlatım yöntemleriyle ilgili anket çalışması uygulanmıştır.

Uygulanan anket çalışmasıyla, öğretim elemanlarının görüşleri veri analiz programlarıyla değerlendirilerek çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında, Türk Dili derslerinin işlenişi esnasında uygulanan yöntemler ve karşılaşılan sorunlar üzerine çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Türk Dili, Yöntem, Anket

ABSTRACT**AN INVESTIGATION ABOUT THE METHODS CARRIED OUT IN “TURKISH
LANGUAGE” COURSES INSTRUCTED IN MERSIN UNIVERSITY FACULTIES
AND SCHOOLS****TEKİN TAN****MASTER’S THESIS, DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE TEACHING****SUPERVISOR: ASSIST. PROF. DR. ORHAN ÖZDEMİR**

This study aimed to examine the methods used in Turkish Language courses given as compulsory subjects in Mersin University and to examine the problems faced.

In accordance with the determined purpose, considering the views of the instructors giving Turkish Language courses in Mersin University, a questionnaire administered related with lecturing method.

With the questionnaire study, views of the instructors were evaluated using data analysis programs and several findings were reported. Considering these findings, a variety of proffers were made on the methods used in the Turkish Language courses and on the problems faced.

Key Words: Turkish Language, method, questionnaire

İÇİNDEKİLER**Sayfa No****TEZ ONAY SAYFASI****ÖNSÖZ.....i****ÖZET.....ii****ABSTRACT.....iii****İÇİNDEKİLER.....iv****TABLolar LİSTESİ.....viii****ŞEKİLLER LİSTESİ.....x****EKLER.....xii****BÖLÜM I****GİRİŞ.....1****I.1.PROBLEM DURUMU.....1****I.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....2****I.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....4****I.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI.....5****I.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....5****I.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....5****BÖLÜM II****YÖNTEM.....9**

II.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	9
II.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	9
II.3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	13
II.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	13
BÖLÜM III	
KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE LİTERATÜR.....	14
III.1. YÖNTEM NEDİR?.....	14
III.2. DİL ÖĞRETİMİ VE YÖNTEM.....	15
III.2.1 DİL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ.....	16
III.2.1.1. Davranışçı Yaklaşım ve Dil Öğretimi.....	17
III.2.1.2. Bilişsel Yaklaşım ve Dil Öğretimi.....	18
III.2.1.3. Yapılandırmacı Yaklaşım ve Dil Öğretimi.....	19
III.3. FAKÜLTE VE YÜKSEKOKULLARDA ZORUNLU DERS OLARAK OKUTULAN TÜRK DİLİ DERSLERİ.....	20
III.4. FAKÜLTE VE YÜKSEKOKULLARDA ZORUNLU DERS OLARAK OKUTULAN TÜRK DİLİ DERSLERİNDE UYGULANAN YÖNTEMLER.....	23
III.4.1. Tartışma Yöntemi.....	24
III.4.2. Anlatım Yöntemi.....	25
III.4.3. Soru – Yanıt Yöntemi.....	26
III.4.4. Araştırma Yoluyla Öğretme Yöntemi.....	27

III.5. FAKÜLTE VE YÜKSEKOKULLARDA OKUTULAN TÜRK DİLİ DERSİ
İÇERİKLERİ VE DÖNEMSEL YAYILIŞI.....28

III.6. FAKÜLTE VE YÜKSEKOKULLARDA OKUTULAN TÜRK DİLİ
DERSLERİNDE KULLANILAN MATERYALLER.....34

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR.....37

IV.1. Araştırmanın Birinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....37

IV.2. Araştırmanın İkinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....39

IV.3. Araştırmanın Üçüncü Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....41

IV.4. Araştırmanın Dördüncü Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....43

IV.5. Araştırmanın Beşinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....45

IV.6. Araştırmanın Altıncı Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....47

IV.7. Araştırmanın Yedinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....49

IV.8. Araştırmanın Sekizinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....51

IV.9. Araştırmanın Dokuzuncu Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....53

IV.10. Araştırmanın Onuncu Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....55

IV.11. Araştırmanın On Birinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....57

IV.12. Araştırmanın On İkinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....59

IV.13. Araştırmanın On Üçüncü Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....61

IV.14. Araştırmanın On Dördüncü Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....63

IV.15. Araştırmanın On Beşinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....	65
IV.16. Araştırmanın On Altıncı Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....	67
IV.17. Araştırmanın On Yedinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....	69
IV.18. Araştırmanın On Sekizinci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....	71
IV.19. Araştırmanın On Dokuzuncu Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....	73
IV.20. Araştırmanın Yirminci Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....	75
BÖLÜM V	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	78
V.1. SONUÇLAR	78
V.2. ÖNERİLER.....	81
KAYNAKÇA.....	83
EKLER.....	87

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo II.1. Öğretim Elemanlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	10
Tablo II.2. Öğretim Elemanlarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.....	11
Tablo II.3. Öğretim Elemanlarının Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı.....	12
Tablo III.1. Mersin Üniversitesi Birimlerinde Güz Döneminde Okutulan Türk Dili Dersi İçerikleri ve Dönemsel Yayılışı.....	29
Tablo III.2. Mersin Üniversitesi Birimlerinde Bahar Döneminde Okutulan Türk Dili Dersi İçerikleri ve Dönemsel Yayılışı	30
Tablo III.3. Ankara Üniversitesi Birimlerinde Güz Döneminde Okutulan Türk Dili Dersi İçerikleri ve Dönemsel Yayılışı.....	31
Tablo III.4. Ankara Üniversitesi Birimlerinde Bahar Döneminde Okutulan Türk Dili Dersi İçerikleri ve Dönemsel Yayılışı.....	32
Tablo III.5. Fakülte ve Yüksekokullarda Okutulan Türk Dili Dersi Kitapları.....	35
Tablo IV.1. Araştırmanın Birinci Cümlesine Ait Tablo.....	38
Tablo IV.2. Araştırmanın İkinci Cümlesine Ait Tablo.....	40
Tablo IV.3. Araştırmanın Üçüncü Cümlesine Ait Tablo.....	42
Tablo IV.4. Araştırmanın Dördüncü Cümlesine Ait Tablo.....	44
Tablo IV.5. Araştırmanın Beşinci Cümlesine Ait Tablo.....	46
Tablo IV.6. Araştırmanın Altıncı Cümlesine Ait Tablo.....	48
Tablo IV.7. Araştırmanın Yedinci Cümlesine Ait Tablo.....	50

Tablo IV.8. Araştırmanın Sekizinci Cümlesine Ait Tablo.....	52
Tablo IV.9. Araştırmanın Dokuzuncu Cümlesine Ait Tablo.....	54
Tablo IV.10. Araştırmanın Onuncu Cümlesine Ait Tablo.....	56
Tablo IV.11. Araştırmanın On Birinci Cümlesine Ait Tablo.....	58
Tablo IV.12. Araştırmanın On İkinci Cümlesine Ait Tablo.....	60
Tablo IV.13. Araştırmanın On Üçüncü Cümlesine Ait Tablo.....	62
Tablo IV.14. Araştırmanın On Dördüncü Cümlesine Ait Tablo.....	64
Tablo IV.15. Araştırmanın On Beşinci Cümlesine Ait Tablo.....	66
Tablo IV.16. Araştırmanın On Altıncı Cümlesine Ait Tablo.....	68
Tablo IV.17. Araştırmanın On Yedinci Cümlesine Ait Tablo.....	70
Tablo IV.18. Araştırmanın On Sekizinci Cümlesine Ait Tablo.....	72
Tablo IV.19. Araştırmanın On Dokuzuncu Cümlesine Ait Tablo.....	74
Tablo IV.20. Araştırmanın Yirminci Cümlesine Ait Tablo.....	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil II.1. Öğretim Elemanlarının Cinsiyet Durumu.....	10
Şekil II.2. Öğretim Elemanlarının Eğitim Durumu.....	11
Şekil II.3. Öğretim Elemanlarının Çalışma Süreleri.....	12
Şekil IV.1. Araştırmanın Birinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	37
Şekil IV.2. Araştırmanın İkinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	39
Şekil IV.3. Araştırmanın Üçüncü Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	41
Şekil IV.4. Araştırmanın Dördüncü Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	44
Şekil IV.5. Araştırmanın Beşinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	46
Şekil IV.6. Araştırmanın Altıncı Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	48
Şekil IV.7. Araştırmanın Yedinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	50
Şekil IV.8. Araştırmanın Sekizinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	52
Şekil IV.9. Araştırmanın Dokuzuncu Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	54
Şekil IV.10. Araştırmanın Onuncu Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	56
Şekil IV.11. Araştırmanın On Birinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	58
Şekil IV.12. Araştırmanın On İkinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	60
Şekil IV.13. Araştırmanın On Üçüncü Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	62
Şekil IV.14. Araştırmanın On Dördüncü Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	64
Şekil IV.15. Araştırmanın On Beşinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	66

Şekil IV.16. Araştırmanın On Altıncı Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	68
Şekil IV.17. Araştırmanın On Yedinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	70
Şekil IV.18. Araştırmanın On Sekizinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	72
Şekil IV.19. Araştırmanın On Dokuzuncu Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	74
Şekil IV.20. Araştırmanın Yirminci Cümlesine Ait Sütun Grafiği.....	76

EKLER

1. Türk Dili Öğretim Elemanlarına Uygulanan Anket Formu
2. Fakülte ve Yüksekokullarda Okutulan Türk Dili Kitap Seçkisi

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, temel kavramlar ve ilgili araştırmalar yer almıştır.

I.1. Problem Durumu

Üniversitelerin fakülte, yüksekokul, meslek yüksekokulu gibi birimlerinin her bölüm ve programlarında, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 5. Maddesi ı) (Değişik : 29/5/1991 - 3747/1 md.) bendinde “*Yükseköğretim kurumlarında, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili, yabancı dil zorunlu derslerdendir. Ayrıca, zorunlu olmamak koşuluyla beden eğitimi veya güzel sanat dallarındaki derslerden birisi okutulur. Bütün bu dersler en az iki yarı yıl olarak programlanır ve uygulanır.*” denilmektedir. Üniversitelerin fakülte ve yüksekokulları bünyesindeki bölüm ve programlarında Türk Dili dersi, yukarıdaki kanun maddesi gereği öğrencilerin almakla yükümlü olduğu dersler arasında yer almaktadır. Bu bölüm ve programların ilk iki yarısında (28 hafta) yer alan Türk Dili dersinin amacı, öğrencilerin okuduğunu anlama, düşündüğünü anlatma ve yazma becerilerini geliştirmek; öğrencilere tartışma, eleştirme ve araştırma becerilerini edindirmektir. Öğrenciye Türkçenin ses ve söyleyiş özelliklerini kavratmak ve söz dağarcığının farkına vardırarak da bu dersin amaçları arasındadır. Ayrıca bu dersle, öğrencilere dillerin doğuşu, yayılışı ve farklılaşması, dilin kültürle ilişkisi, hayatın sürdürülmesindeki rolü, toplumsallaşmayı sağlaması gibi özelliklerinin de aktarılması

amaçlanmaktadır. Karakuş'un da dediği gibi, “*Dil, bir milletin kimlik belgesidir; yaşayış tarzının aynasıdır.*” (Karakuş, 2005:5). Bu bağlamda bireyin, içerisinde bulunduğu toplumun bir ferdi olabilmesi, kültürel özelliğini taşıyabilmesi, konuştuğu dilin yukarıda belirttiğimiz özelliklerinin benimsenmesiyle gerçekleşebileceği unutulmamalıdır.

Türk Dili Derslerinin yukarıda belirlenen amaçlarına ulaşılabilmesi, dersi yürüten öğretim elemanlarının yöntem bilinciyle yakından ilişkilidir. Burada öğretim elemanının dersi verirken bir yöntem uygulayıp uygulamadığı ya da uyguladığı yöntemin bilincinde olup olmadığı sorgulanmaktadır.

Dersi yürüten öğretim elemanının, uyguladığı yöntem dışında, Yüksek Öğretim Kurulunca (YÖK) belirlenen ders içeriklerini de dikkate alma zorunluluğu bulunmaktadır. Türk Dili çerçeve programının ve ders içeriklerinin YÖK’çe belirlenmesi, derslerin uygulanmasında sorunlara yol açmaktadır. Bu sorunların başında, zorunlu Türk Dili derslerinin verilmesiyle ilgili bir yöntem önerilmemiş olması gelmektedir. Çoğu yüksekokullarda öğretim elemanları, öngörülen program doğrultusunda hareket etmekte ve çoğu zaman bir yöntem arayışına girmeksizin dersleri yürütmektedir. Diğer taraftan çoğu öğretim elemanları da bu programdan sapmamak kaydıyla, kendilerinin geliştirdiği içerik ve yöntemleri uygulamaktadırlar. Yürütülen derslerle ilgili bir yöntem arayışına girilmemesi, çoğu durumda öğrencilerin bu dersi gözden çıkarması anlamına gelmektedir.

I.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, fakülte ve yüksekokullarda zorunlu ders olarak okutulan Türk Dili derslerindeki yöntem sorunlarını irdelemektir. Bilindiği üzere üniversitelerin her bölüm ve programlarında yer alan Türk Dili dersleri, öğrencilerde dil bilinci oluşturma,

onların yazma ve konuşma becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca dilin nasıl var olduğunu, zamanla değişime uğrayıp farklılaşmasını, yeryüzündeki dil ailelerinin nasıl oluştuğunu, dilin kültürün oluşmasında ve farklılaşmasındaki rolünü, sosyal yaşamın sürdürülmesindeki önemini kavratmak da Türk Dili dersinin amaçları içerisinde yer almaktadır. Bu bağlamda ilgili amacın gerçekleştirilmesi, her bilim dalında görüldüğü üzere yöntemselliği de beraberinde getirmektedir. Buna karşın derslerin işlenişleriyle ilgili belirli yöntemlerin önerilmemiş olması çoğu zaman yöntem tartışmalarını gündeme getirmektedir. Çoğu fakülte ve yüksekokullarda Türk Dili öğretim elemanları (okutman, öğretim görevlisi), YÖK tarafından öngörülen program doğrultusunda hareket etmekte ve bu doğrultuda da bir yöntem karmaşası yaşamaktadırlar. Diğer taraftan çoğu öğretim elemanları da bu programdan sapmamak kaydıyla, bir yöntem bilinci olmaksızın kendilerinin geliştirdiği içerik ve yöntemleri uygulamaktadırlar. Bu sorunların yanı sıra ders saatlerinin ve donanımlı fiziksel mekanların yeterli olup olmadığı; ayrıca öğrencilerin arka alan bilgisi, öğrenme-öğretme sürecinde göz önünde bulundurulması gereken yöntemi etkileyen diğer sorunlar arasında yer almaktadır.

Araştırma süresince, Türk Dili derslerinin işlenişinde karşılaşılan yöntemsel sorunlara ilişkin şu sorulara yanıt aranmaya çalışılacaktır:

1. Yükseköğretim Mevzuatının ilgili hükümlerince yürütülmesi zorunlu olan Türk Dili dersleri herhangi bir yöntem gerektirmekte midir?
2. Dersi veren öğretim elemanlarının, yöntemle ilgili birikimleri var mıdır?
3. Dersi veren öğretim elemanları, dersleri işlerken ne tür yöntemleri uygulamaktadır?
4. Dersi veren öğretim elemanları, ders esnasında ne gibi materyaller kullanmaktadırlar?

5. Kullanılan ders kitapları derslerin işlenişiyle ilgili herhangi bir yöntem önermekte midir?
6. Ders içeriklerinin belirlenmesinde, dersin içeriğine uygun yöntemlerin belirlenmesi gözetilmekte midir?
7. Ders içeriklerinin dönemsel dağılımı, belirli bir yöntemin uygulanmasına engel teşkil etmekte midir?
8. Dersi veren öğretim elemanları ders saatlerini, öğrenci sayısını ve ders ortamını yöntemle ilişkilendirebiliyor mu?
9. Derslerin verimli bir şekilde sürdürülmesinde sınıftaki öğrenci sayısı ve öğrenci profili ne kadar belirleyici olmaktadır?

Araştırmamız, kendi konusundaki bir boşluğu doldurmak için değil, bu boşluğa dikkati çekme ve farklı yaklaşımlar getirme amacı taşımaktadır.

I.3. Araştırmanın Önemi

Bilim, yöntemli bilgi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan yola çıkarak yöntemsiz bilginin bilimsel bilgi olmadığı sonucuna varılabilir. Dolayısıyla, yöntemin eğitim-öğretimin tüm aşamalarında uygulanması bir zorunluluk olmaktadır. Kısaca her derste en az bir yöntem uygulanması gerekmektedir. Yöntemi ve yöntemliliği göz ardı eden bir ders süreci, kendi başarısı ya da başarısızlığını tanımlayamaz. Bu nedenle bu çalışma, üniversitelerde zorunlu Türk Dili derslerini yürütmekle yükümlü olan öğretim elemanlarının, öğrenimleri esnasında yöntemle ilgili bir ders alıp almadıklarını, dolayısıyla yeni yöntemlere ne derece açık olduklarını; ayrıca öğretim elemanlarının yöntem bilincini

nasıl edineceklerini tartışması; ilgili öğretim elemanlarının bir yöntem bilincinden yoksun olması durumunda bunun nasıl sonuçlar doğuracağı açısından önemlidir.

I.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma için, Mersin Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı Türk Dili Bölümü öğretim elemanlarına uygulanan kişisel bilgi toplama formları, örnekleme ve evreni temsil etmek için yeterlidir.

I.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. 2010- 2011 eğitim- öğretim yılıyla,
- 2- Mersin Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı Türk Dili Bölümü öğretim elemanlarıyla,
- 3- Mersin Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı Türk Dili Bölümü öğretim elemanlarına uygulanan kişisel bilgi formlarıyla sınırlıdır.

I.6. İlgili Araştırmalar

Araştırma konusunun hazırlık safhasında yararlandığımız, konumuza yakın olan bilimsel çalışmalara bu bölümde değinilmiştir.

Araştırma konusunu, üniversitelerde zorunlu ders olarak okutulan Türk Dili derslerinin, işlenişi esnasında uygulanan yöntemlerin incelenmesi oluşturduğundan, yapılan alan taramasında konuyla ilgili daha önce bilimsel anlamda bir çalışmanın yapılmadığı gözlenmiştir. Araştırma konusuyla ilgili yapılan kaynak araştırmasında ulaşılan çoğu bilimsel çalışmaların, çeşitli üniversitelerde ve okullarda öğrencilerin almakla yükümlü olduğu Türk Dili ve Türkçe derslerindeki yazma becerilerinin ölçülmesine yönelik çalışmalar olduğu görülmüştür. Araştırma süresince yaptığımız alan taramasında ulaştığımız bilimsel çalışmalarda, Türk Dili derslerinin hangi yöntemlerle yürütüldüğüne ilişkin verilerden çok Türk Dili ders içeriklerinin bir bölümünü oluşturan yazılı anlatım ve yazılı anlatım esnasında karşılaşılan yazım ve imla gibi sorunların irdelenmesi ile ilgili verilere ulaşılmıştır. Aşağıda değindiğimiz bilimsel çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, yapılan bu bilimsel çalışmaların araştırma konusuna yakın çalışmalar olduğu dikkat çekmektedir.

Araştırma konusuna kaynaklık eden ilgili çalışmalar özetlenmiş ve kronolojik sırayla tanıtılmaya çalışılmıştır.

Duman (1997), *“Üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri Dışındaki Bölümlerinde Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi”* adlı çalışmasında üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yazma yeteneklerinin geliştirilmesini ölçmüştür. Araştırmada, üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı dışındaki diğer bölümlerinde zorunlu ders olarak okutulan Türk Dili dersiyle ilgili; dersi veren öğretim elemanlarının, diğer öğretim elemanlarının ve dersi almakla yükümlü öğrencilerin görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırmayla, uygulamanın yapıldığı denek grubunun yazma yetenekleri tablo ve grafiklerle ortaya konulmuştur.

Araştırma sonucunda dersi veren öğretim elemanları, Türk Dili derslerinin çerçeve programlarının yetersiz olduğu görüşünü savunmakta ve çerçeve programının amaçlarına ulaşılmadığını belirtmektedirler. Dersi almakla yükümlü öğrencilerin bir bölümü, dersin gereksiz olduğuna inanırken çoğu öğrenciler de dersin yararlı olduğunu dile getirmektedir. Sadece, dersin içeriklerinin değiştirilmesi gerektiğine inandıkları sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma konusuna kaynaklık eden bir diğer çalışma da **Y. Doğan**'ın (2002), araştırma evrenini Gazi Üniversitesi, Çanakkale Üniversitesi ve Niğde Üniversitesi Türkçe Eğitimi birinci sınıf öğrencilerinin oluşturduğu çalışmadır. **Doğan**, bu çalışmasında öğrencilere sırasıyla genel kültür testi ve Türkçe testi uygulamıştır. Araştırmasının son bölümünde de öğrencilere kompozisyon çalışması yaptırmıştır. Bu çalışma ile de anlatım esnasında karşılaşılan aksaklıkları tespit etmiş ve çözüm önerilerinde bulunmuştur.

Kardaş (2007) "*Jandarma Astsubay Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yazılı Anlatımları Üzerine Bir Araştırma*" adlı yüksek lisans çalışmasında, Jandarma Astsubay Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki bilgi ve beceri düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır.

Kardaş, araştırma hedefleri doğrultusunda Jandarma Astsubay Meslek Yüksekokulu birinci sınıfında okuyan 130 öğrenciye, kendisinin önceden belirlediği 15 konudan birini seçerek kompozisyon yazmalarını istemiştir. Araştırmasının ikinci bölümünde de öğrencilerin yazdığı kompozisyonları; anlatım bozukluğu, imla ve noktalama hataları açısından değerlendirmiştir. Araştırmasının son bölümünde ise elde ettiği bulgular ışığında, Jandarma Astsubay Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin (imla, noktalama ve anlatım bozukluğu) geliştirilmesine yönelik çeşitli önerilerde bulunmuştur.

Bölümün başında da belirttiğimiz üzere yapılan çalışmalar genel olarak, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini ya da yazılı anlatım esnasında uygulanan yöntemlerin tespitine yönelik çalışmalardır.

Bu çalışma, ilgili literatüre katkı sağlamayı amaçlayan bir çalışmadır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın; yöntemi, evren ve örnekleme, kapsamı ve sınırlılıkları; veri toplama tekniği ve verilerin analizi yer almıştır.

II.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın yöntemi; edim ve edinimleri, nesnel koşullar gözetilerek incelemeyi amaçlayan alan araştırmasıdır. Araştırmada; bu tür çalışmalarda sıklıkla başvurulan *tarama modeli* kullanılmıştır. Bu yöntemi belirlememizdeki amaç, araştırma süresince hedeflenen sonuç ya da sonuçların gözlemlenmesi esnasında nesnelliğin ön planda tutulmasıdır. Karasar'ın da belirttiği üzere, "*Tarama modeli, bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, bilinmek istenen şeyin gözlenip belirlenebilmesidir*" (Karasar, 2003: 77).

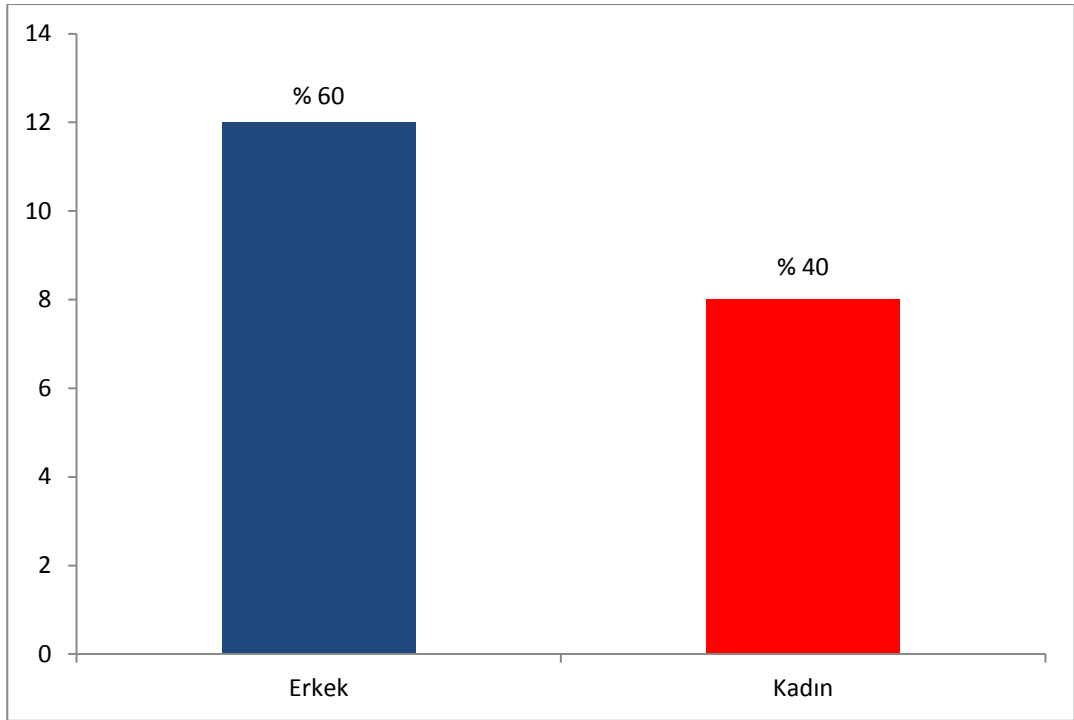
Bu araştırmada başvurulan bu yöntemle elde edilen bulgular, veri analizi programlarıyla değerlendirilmiştir.

II.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Mersin Üniversitesi'nin fakülte ve yüksekokullarında Türk Dili dersinin yürütülmesinde görev almış ve halen bu görevi sürdürmekte olan

öğretim elemanları oluşturmaktadır. Araştırmaya 20 öğretim elemanının katılımı sağlanmıştır. Öğretim elemanlarını tanımak amacıyla kendilerine bazı sorular sorulmuştur. Öğretim elemanlarına ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır:

Şekil II.1: Öğretim Elemanlarının Cinsiyet Durumu

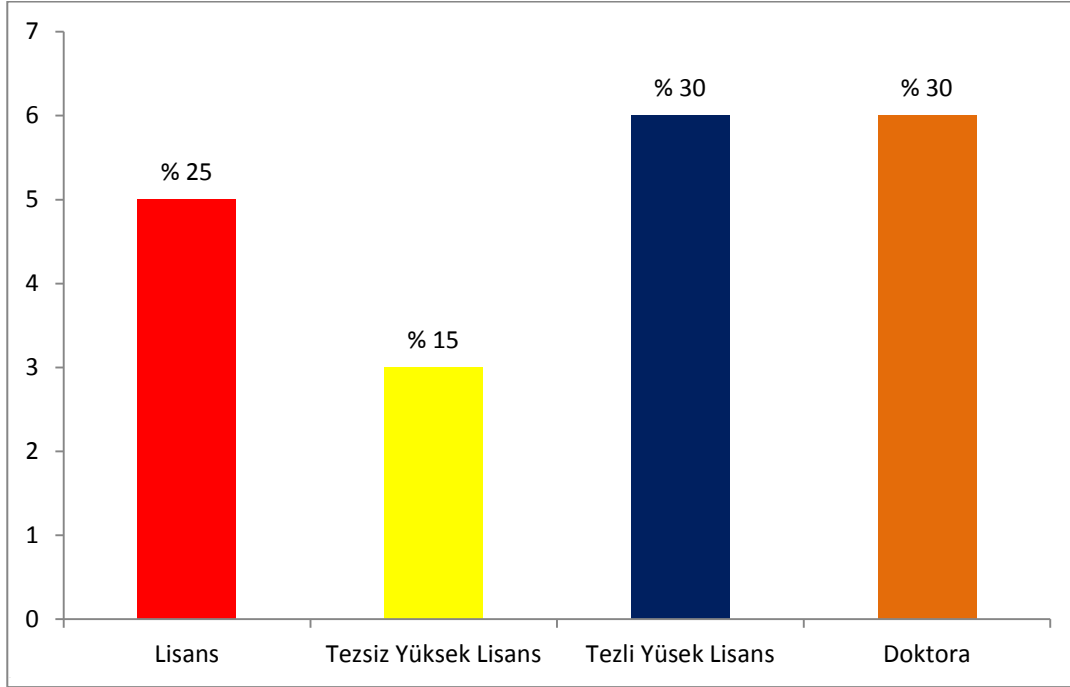

Tablo II.1: Öğretim Elemanlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Bay	12	60
Bayan	8	40
Toplam	20	100

Örnekleme oluşturan erkek öğretim elemanlarının oranı % 60, kadın öğretim elemanlarının oranı ise % 40'tır.

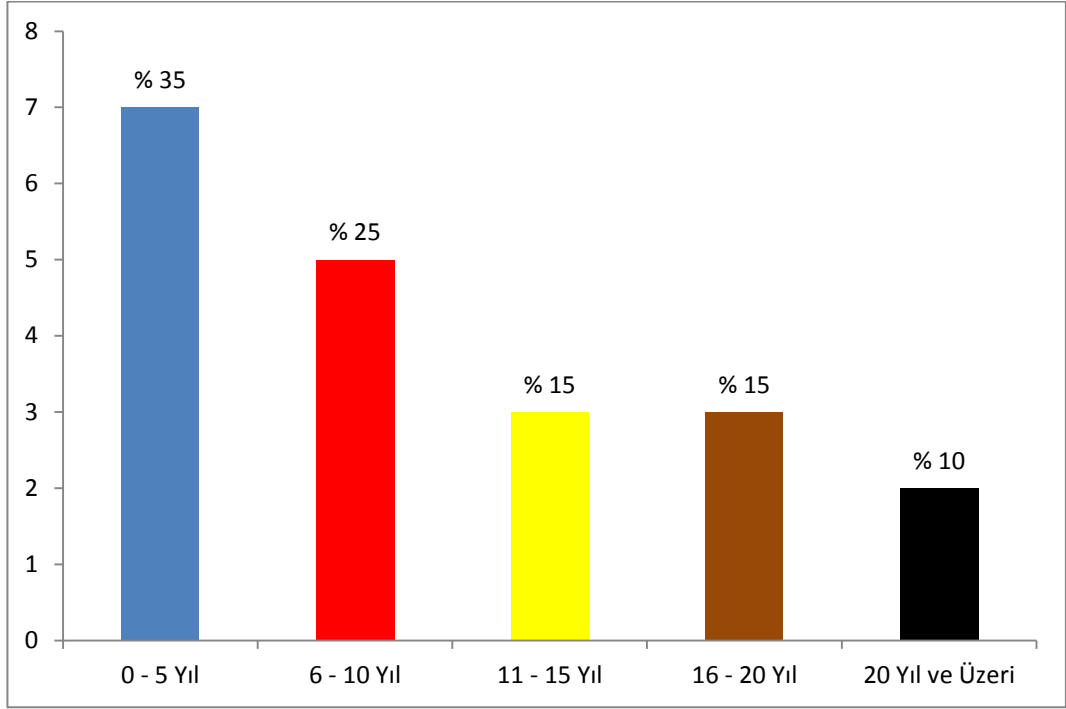
Şekil II.2: Öğretim Elemanlarının Eğitim Durumu

Tablo II.2: Öğretim Elemanlarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Lisans	5	25
Tezsiz Y. Lisans	3	15
Tezli Y. Lisans	6	30
Doktora	6	30
Toplam	20	100

Örneklemi oluşturan öğretim elemanlarından doktora yapmış ya da doktora eğitimi devam edenlerin oranı % 30, tezli yüksek lisans yapmış ya da tezli yüksek lisans eğitimi devam edenlerin oranı % 30, tezsiz yüksek lisans (pedagojik formasyon) yapmış olanların oranı % 15, sadece lisans eğitimi yapmış olanların oranı % 25dir.

Şekil II.3: Öğretim Elemanlarının Çalışma Süreleri**Tablo II.3: Öğretim Elemanlarının Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı**

Cinsiyet	f	%
0 – 5 Yıl	7	35
6 – 10 Yıl	5	25
11 – 15 Yıl	3	15
16 – 20 Yıl	3	15
20 Yıl ve Üzeri	2	10
Toplam	20	100

Örneklemi oluşturan öğretim elemanlarından çalışma süreleri 5 yıla kadar olanların oranı % 35, 10 yıla kadar olanların oranı % 25, 15 yıla kadar olanların oranı % 15, 20 yıla kadar olanların oranı % 15 ve çalışma süreleri 20 yılın üzerinde olanların oranı ise % 10 dur.

II.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın temelini oluşturan veriler, araştırmacı tarafından örnekleme giren Mersin Üniversitesi fakülte ve yüksekokullarında görev yapmış ve yapmakta olan Türk Dili öğretim elemanlarına, anket uygulaması suretiyle elde edilmiştir. Araştırmanın amacı, nedeni, nasıl ve ne kadar sürede gerçekleşeceği ve araştırma sonucunda elde edilecek verilerin kullanımı konusunda öğretim elemanlarına açıklamalar yapılmıştır.

II.4. Verilerin Analizi

Araştırma, zorunlu Türk Dili derslerinin yürütülmesi esnasında öğretim elemanlarının karşılaştığı yöntem sorunlarını içermektedir. Araştırmanın amacı, karşılaşılan bu yöntem sorunlarını irdelemektir. Bu amaç doğrultusunda, öğretim elemanlarına görüşlerini yansıtması açısından anket uygulanmıştır. Uygulanan ankette, zorunlu Türk Dili derslerinin nasıl ve hangi koşulların gözetilerek yürütüldüğüne ilişkin sorular ve Türk Dili dersine ilişkin temel sorular yer almaktadır. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve verilerin istatistiki analizinde grafiklerden yararlanılmıştır.

BÖLÜM III

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE LİTERATÜR

III.1. Yöntem Nedir?

İnsanlar, günlük yaşamlarında doğayı kendi hizmetlerine koymaya çalışırken bilinçli ya da bilinçsiz çeşitli yöntemlere başvururlar. Uyguladıkları yöntemler arasında daha pratik olanını, az emekle daha çok iş görenini kullanmayı tercih ederler. Giderek bir işi yapmak için daha başlangıç aşamasında bir yöntem arayışına girmek kaçınılmaz olmaktadır. Güven, “*Yöntem bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen yol anlamında kullanılmaktadır.*” demektedir (Güven, 2008:11).

Günümüzde yöntem, artık rastlantılara bırakılmamakta; bilimsel bilgiye ulaşmanın vazgeçilmez bir ögesi olarak görülmektedir. Dahası bilimin kendisi bile ancak uygulanan yöntemle geçerlilik kazanmaktadır.

Bu bağlamda bilginin hangi amaçla nasıl aktarılacağı, yöntem kavramının bilgiyle bir bütünlük oluşturduğu sonucunu doğurmaktadır. Gökçe'nin *Bilim, bilimsel yöntemlerle toplanmış dizgeli bilgiler bütünüdür* (Gökçe, 1992:2) söylemi, bilimin temelinde yöntemin var olduğunu gözler önüne sermektedir. Bilimin her dalında görülen yöntem olgusu, bilimin insanlığa hizmet etmesi düşüncesini de tetiklemektedir. *Bilim, bilgiden daha çok bir yöntemdir* (Ozankaya, 1991:40) düşüncesi, bilimin sürekli bir yöntem arayışı içinde olduğu izlenimini vermektedir. Yöntemin bilimin her dalında görülmesinden hareketle dil öğretiminde de yöntemin yönlendiriciliği, eğitimciler tarafından kabul edilen bir gerçektir.

Bu bilgiler ışığında dil öğretimi ve dil öğretiminde yöntemsellik konularına değinmek yerinde olacaktır.

III.2. Dil Öğretimi ve Yöntem

Temizyürek, *“İnsanlar dil becerileri sayesinde konuşur anlaşır, duygu ve düşüncelerini ifade eder.”* (Temizyürek, 2004:2769) söylemiyle bireyin yaşamında dilin, dil öğretiminin vazgeçilmez bir olgu olduğunu dile getirmektedir. Bu olgu, ailede başlar. Birey, dil yetisini ebeveynlerinin sahip olduğu bilgi ve becerilerinden edinir. Ailesinden aldığı temel dil becerisini, yaşamının büyük bir bölümünü oluşturan okul eğitimi ile şekillendirir. Bireyin bu süreçte dilsel yetisini geliştirmesi ve kendisini etkili bir şekilde ifade edebilmesi de, dil eğiticilerinin dil öğretim yöntemlerini benimsemiş olmalarına ve yöntem bilinciyle hareket etmelerine bağlıdır.

Bu hedef doğrultusunda ilköğretimden yükseköğrenime kadar geçen süreçte bireylerin dil eğitimi almaları ve bu sayede de kendilerini ifade edebilme özelliği kazandırılmaya çalışılırken, sadece geleneksel dil öğretim yöntemlerine bağlı kalınmamalı, çağa uygun yöntemler de geliştirilmelidir. Özbay’ın da belirttiği üzere *“dil eğitiminin temel hedefi, bireylerin niteliklerini çağın gereklerine uygun olarak geliştirmektir. Bu temel hedefe ulaşmak için disiplinler arası çalışmalara ağırlık verilir.”* (Özbay, 2003:4).

Burada şu hususa da dikkat çekmek yararlı olabilir: Dil öğretimi, sadece dört tarafı kapalı yerlerde ve bir öğretici rehberliğinde gerçekleştirilen bir süreç değil; bireyin, hayatın her anında kendini bulduğu, ifade ettiği ve saygın bir yer edinmesinde rol üstlendiği bir süreçtir. Yalçın’ın, *“dil öğretimi, sadece kuru bilginin beyne yüklenmesinden öte, kişinin öğrendiği her yeniliği hayatının bir parçasında uygulamasını amaçlamaktadır”*(Yalçın,

2002:10) söylemi, hedeflenen dil öğretiminde izlenilmesi gereken yöntemlerin belirleyici olduğunu gözler önüne sermektedir. Ayrıca dil öğretiminde, öğretenden çok öğrenenin, öğretme-öğrenme sürecindeki yeri de önem taşımaktadır. Bilindiği üzere; *günümüzde, dil öğreniminde öğrencilerin anadillerini daha etkin bir şekilde öğrenmelerini sağlamak için, öğrenme sürecinde öğrenene daha etkin bir rol verilmesi hedeflenmektedir* (Tseng, aktaran Kavasoglu 2009:5). Demirel de, öğretimin gerçekleşmesi için öğrenilen konunun öğrencide bilgi ve beceri oluşturması ve bu olayın gerçekleşmesi için de öğrencinin öğretime aktif bir şekilde katılması gerektiğini belirterek öğretimin daha başarılı, verimli ve kalıcı olabilmesi için farklı tekniklerin yanı sıra öğrenen kişinin yaparak yaşayarak öğrenmesinin gerekliliğinden söz etmektedir (Demirel, 2000:35). Bu amacın gerçekleştirilmesinde en büyük görev, yukarıda da değindiğimiz üzere yöntem bilinci edinmiş ve bu doğrultuda belirli bir yöntemle dil öğretimini sürdüren öğretim elemanlarına düşmektedir. Açıkgöz'ün de belirttiği üzere *“öğretmen konuları, bilgileri, etkili bir biçimde aktaran kişi değil öğrencinin öğrenmesini kolaylaştıran kişidir”* (Açıkgöz 1996:24). Bu da ancak yöntem bilincinin edinilmesiyle gerçekleşebilir.

III.2.1. Dil Öğretim Yöntemleri

Dil öğretiminde çoğu ülkeler, belirli zamanlarda çağın gereklerine uygun öğretim yöntemleri geliştirmişlerdir. Ülkemizde de bu öğretim yöntemleri gözetilerek belirli dönemlerde dil öğretim programları hazırlanmıştır. Başlıca dil öğretim yöntemleri aşağıda genel hatlarıyla açıklanmaktadır.

III.2.1.1. Davranışçı Yaklaşım ve Dil Öğretimi

Davranışçı psikolojinin uğraş alanı içinde ve sonuçları neticesinde dil bilgisi öğretimine değinen yaklaşımdır. Dil öğretiminde uyarıcı-tepki ve tekrar kavramlarını başat kılmıştır. Maviş'e göre (2007) davranışçılar, dili diğer öğrenilmiş davranışlardan biri olarak varsayarlar. Dil, fonem (ses) ve sözcük, anlam ve sözcük, sözce ve yanıt arasındaki bağlantılar setidir. Bu bağlantılar, uyaran ve onu takip eden tepki arasındaki ilişkiler yoluyla öğrenilir veya koşullandırılır. Uyaran tepki setinin gücü, beklenen yanıtın gelme olasılığını belirler. Bu yaklaşım çerçevesinde dil, hayvanların eğitilmesinde kullanılan kurallar dahilinde öğrenilir. Örneğin bir aslanın yanan çemberden geçmesini öğrendiği biçimde, dil davranışının da öğrenilmesi taklit, koşullandırma ve pekiştirmeye dayanır. Onan da (2012), dil eğitiminde ve özel olarak dil öğretiminde Türkiye'de uzun yıllar Skinner'in davranışçı modelinin etkili olduğunu belirtir. Bu anlayışın temel ilkelerden, öğretim yöntem ve tekniklerine, öğretim aşamalarına ve eğitim ortamlarına kadar dil bilgisi öğretiminin her sürecine yansıdığıının altını çizer.

Davranışçı yaklaşıma koşut olarak gerçekleştirilen dilbilgisi öğretiminde tümden gelim yöntemi uygulanır. Öğretmenin sınıf içindeki rolü oldukça etkindir. Öğretmen dil bilgisi kuralını verir, söz konusu kuralla ilgili örnekleri sunar ve daha sonra öğrencilere konuyla ilgili sorular sorar. Öğrencilerden alacağı dönütlere göre de öğretmen konunun öğrenilip öğrenilmediğine karar verir.

Sonuç olarak davranışçı yaklaşıma göre gerçekleştirilen dil bilgisi öğretiminde kuralların ezberlenmesi ve sınavlar ön plandadır. Bu yaklaşımda dört temel dil becerisini geliştirmekten ve yaşanılır kılmaktan ziyade bilgiye önem verilmektedir. 1981 Türkçe Öğretim Programı davranışçı yaklaşıma göre hazırlanmıştır. Bu program, öğrencilerin bilgi

ve becerilerini gerçek hayatta kullanabilme, yani okuma, anlama, düşünceleri analiz edebilme, sorun çözme, akıl yürütme, etkin iletişim kurma vb. becerilere sahip olup olmama durumlarını ölçen uluslararası PISA araştırmalarında son sıralarda yer almıştır.

III.2.1.2. Bilişsel Yaklaşım ve Dil Öğretimi

Davranışçı yaklaşım kuramından birçok anlamda farklı olan bilişsel dil yaklaşımı, Amerikalı dilbilimci Noam Chomsky tarafından geliştirilmiştir. Ülkemizde yaygın olmayan bu yaklaşım sınırlı okul ve kurslarda Türkçe öğretiminde uygulanmıştır. Bilişsel dil yaklaşımının ana özelliklerini Güneş, "*Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*" adlı çalışmasında şu şekilde açıklamıştır: "Bilişsel dil yaklaşımı, insan beynini bilgisayara benzetmekte ve öğrenme sürecini bu çerçevede açıklamaktadır. Bilişsel dil yaklaşımının en önemli temsilcisi Noam Chomsky'dir. Chomsky'e göre, dil edinilmektedir. Dil edinim süreci insanlarda genetik bir donanımla gerçekleşmektedir. Çocuklarda dil bilgisi, diğer öğrenme süreçlerinden farklıdır. Chomsky, ocukların dil öğrenmek için özel olarak programlandığını söylemektedir. Çocuklar dili bilinçli olarak öğrenmemekte, sosyal koşullar çerçevesinde edinmektedirler. Birey, dilin kurallarından ve sisteminden hareket ederek cümleleri anlamakta ve diğerlerine aktarmaktadır. Birey, dili öğrenmek için temel bir yeteneğe ve evrensel bir dil bilgisine sahiptir" (Güneş, 2007: 264).

Onan (2012) ise bilişsel yaklaşımın, özellikle uygulama alanında dil öğretimi ve dil bilgisi öğretimine işlevsel bir açıklama getiremediğini belirtir. Davranışçı yaklaşımın dil öğretimi alanında uzun yıllar sürdürülmesinde, bilişsel yaklaşımın uygulama sürecindeki yetersizliğinin neden olduğunu ileri sürer.

III.2.1.3. Yapılandırmacı Yaklaşım ve Dil Öğretimi

Günümüzde dil eğitiminde ve öğretiminde yaygın olarak kullanılan bu yaklaşımın temsilcileri İsviçreli psikolog Jean Piaget, Rus psikolog Vygotsky ve Amerikalı psikolog Bruner'dir. Davranışçı yaklaşımdan oldukça farklı olan bu yaklaşımda öğrenme ve dil, bireyin aktif çabalarıyla oluşmakta ve zihinde yapılandırılmaktadır. Davranışçı yaklaşımda ise dil ve öğrenme genetik donanımla gerçekleşir ve dil edinimi söz konusudur. Güneş (2007), çalışmalarında yapılandırmacı yaklaşımın diğer dil öğretim yaklaşımlarından ayrıldığı noktalara değinmiştir. Güneş'e göre yapılandırmacılık, dil bilgisi öğrenme sürecine gelişimsel ve etkileşimsel açıdan yaklaşmaktadır. Bireyin dil öğrenme sürecini bebeklikten başlayarak ele almakta ve üst düzey öğrenmeye kadar incelemektedir. Bununla birlikte dil öğrenmeyi, zihinsel becerilerin gelişimiyle ilişkilendirmektedir. Dil öğrenme sürecinde, çocukla anne ve yetişkinler arasındaki etkileşim üzerinde ağırlıklı olarak durulmaktadır" (Güneş, 2007: 265). Yapılandırmacılık, öğrenciye bilginin ne zaman ve nerede kullanılacağını kazandırır. Öğrenciler var olan bilgiyle yeni bilgileri karşılaştırarak bilgilerini yeniler, değiştirir ve bilgilerine yeni bilgiler ekler (Şimşek,2007:128). Bir başka deyişle, birey bilgiyi gerçekten yapılandırmışsa kendi yorumunu yapacak ve bilgiyi temelden kuracaktır. Yapılandırmacılık bilginin biriktirilmesi ve ezberlenmesi değil, düşünme ve analiz etme ile ilgilidir (Keskinkılıç, 2005: 70).

Arslan (2009) ise yapılandırmacı öğrenmede temel alınan özellikleri aşağıdaki gibi özetlemektedir:

- Bilgiyi araştırma, yorumlama ve analiz etme,
- Bilgiyi ve düşündürme sürecini geliştirme,

- Geçmişteki yaşantılarla yeni yaşantıları bütünleştirme.

III.3. Fakülte ve Yüksekokullarda Zorunlu Ders Olarak Okutulan Türk Dili Dersleri

Araştırmanın ilk bölümlerinde de değindiğimiz üzere Türk Dili, üniversitelerin fakülte, yüksekokul, meslek yüksekokulu gibi birimlerinin her bölüm ve programlarında, okutulması zorunlu olan derslerdendir. Türk Dili dersleri, yükseköğretimde 40 yıldan beri eğitim ve öğretim etkinliği içerisinde yer almaktadır. Bu birimler bünyesinde yer alan her bölüm ve programın ilk iki yarı yılında (28 hafta) okutulan “Türk Dili” derslerinin amacı, okuduğunu anlamayan, düşündüğünü anlatamayan, kendini yetersiz bulan ve özgüvenden yoksun; bu nedenle konuşmayan, yazmayan; tartışmak, eleştirmek ve araştırmak gibi eylemler sergilemeyen; Türkçenin ses ve söyleyiş özelliklerini, söz dağarcığını, yayılma alanlarını ve en önemlisi kültürel zenginliğini bilmeyen, kavrayıp özümseyemeyen bireylerin, saydığımız bu eksikliklerini gidermek ve onları Türkçeyi özümseyen, yeniliklere açık, akla ve mantığa dayalı sorgulayıcı düşünceyi benimseyen bireyler olarak yetiştirmektir. Ayrıca, dilin nasıl doğduğu, zamanla nasıl değişime uğradığı, yayılma alanları, dil aileleri gibi temel konuların da bu ders kapsamında öğrencilere aktarılması öngörülmektedir. Dilin kültürü oluşturması, bireyin sosyalleşebilmesindeki rolü göz önüne alınırsa bu dersin öğrenciler için ne derece önemli olduğu görülmektedir. Sever’in de belirttiği üzere *“dil, bireyleri birbirine bağlayan, bir toplumu gelişigüzel insan yığını olmaktan çıkararak, ulus haline getiren en önemli öğelerden biridir. Kültür birliğinin sağlanmasının ve kültür donatımının da yeni kuşaklara aktarılmasının en önemli aracıdır.”* (Sever, 1997:1-2-3).

Türk Dili dersleri yazmaya, okumaya, yorumlamaya ve değerlendirmeye yönelik dört temel üzerinde yürütülür. Üniversitelerin özellikle yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin, okul sonrası yaşamlarında karşılaşacakları sorunlarda, kendilerini yazılı veya sözlü olarak ifade edebilmeleri; iş yaşamlarında sıklıkla başvuracakları rapor, iş mektubu, tutanak, dilekçe gibi yazılı anlatım türleri; mülakat, sempozyum, konferans, panel gibi sunum teknikleri Türk Dili dersinin kapsamında yer almaktadır ve bu içerikler yukarıda değindiğimiz dört temel gözetilerek öğrencilere aktarılır. Bu dersin, üniversitelerin yukarıda belirttiğimiz birimlerinde yer alması, öğrencilere ilköğrenimlerinden lise öğrenimlerinin bitimine kadar aldıkları dilbilgisi, dil tarihi gibi konuları tekrar aktarmak değildir. Öğrenci, konuştuğun dilin temel özelliklerini, gramer yapısını yükseköğrenimleri esnasında değil ilköğrenim ve lise öğrenimlerinde edinmelidir. Öz'ün, *“Türkçe dersi bilgi vermekten çok beceri kazandıran bir ders olmalıdır.”* sözü yükseköğrenimde yer alan Türk Dili dersleri için de geçerlidir (Öz, 2003:176). Üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe Öğretmenliği dışındaki bölümlerinde okutulan Türk Dili dersleriyle öğrenciler, özellikle iş yaşamlarında karşılaşacakları durumlarda nasıl iletişim kuracaklarını bu ders sayesinde öğrenmektedirler.

Toplumsal yaşamda karşılaştığımız sorunların çözümü için birey olarak özellikle başvurduğumuz yöntem dilekçedir. Belirli bir eğitim almış ve toplumda yer edinmiş çoğu insanlarımızın bu yazılı anlatım türünü ilköğrenimlerinde öğrenememiş olması büyük bir eksikliklerdir. Üniversitelerde Türk Dili derslerinin zorunlu olarak okutulmasının altında, bu ve bunun gibi eksikliklerin giderilmesi düşüncesi de yatmaktadır.

Bu bağlamda öğrencilerde dil bilincini sağlama, dil eğitimi verilerek onlara yaşamları boyunca kendilerini ifade etme becerisi kazandırma görevi, üniversitelerde Türk Dili öğretim elemanlarına düşmektedir. Bununla birlikte yukarıdaki amaç doğrultusunda

ilgili birimlerde verilmesi zorunlu olan Türk Dili derslerinin içerikleri de YÖK programına göre düzenlenmektedir. Bu programın ve ilgili ders içeriklerinin YÖK’çe belirlenmesi, derslerin uygulanmasında çeşitli sorunların yaşanmasına yol açmaktadır. Bu sorunların en başındaysa zorunlu Türk Dili derslerinin verilmesi esnasında karşılaşılan yöntem sorunları yer almaktadır. Çoğu yüksekokullarda öğretim elemanları, öngörülen program doğrultusunda hareket etmekte ve bu doğrultuda da bir yöntem karmaşası yaşanmaktadır. Diğer taraftan çoğu öğretim elemanları da bu programdan sapmamak kaydıyla, çoğu zaman bir yöntem bilinci olmaksızın kendilerinin geliştirdiği içerik ve yöntemleri uygulamaktadırlar. Öğretim elemanlarının karşılaştığı yöntem sorunlarının temelinde Türk Dili ders içeriklerinin, dersin yukarıda değindiğimiz amaçlarını tam anlamıyla karşılayamamasıdır. Çalışmanın bir sonraki bölümünde yer alan ders içerikleri incelenecek olunursa düşüncemizin desteklendiği anlaşılacaktır. Ders içerikleri arasında dilbilgisi, yazım ve noktalama gibi temel konuların yer alması, hem öğretim elemanları hem de öğrenciler açısından güçlükler doğurmaktadır. Program gereği bu konuları anlatmak zorunda olan öğretim elemanları, klasik anlatım yöntemlerini uygulamaktadırlar. Teorik bilgilerin öğrencilere öğretmen merkezli aktarılması, Türk Dili dersinin amaçlarından uzaklaşılmasına neden olmaktadır. Araştırma doğrultusunda görüşlerini aldığımız öğretim elemanlarının, yükseköğrenimleri sırasında edindikleri -yukarıda da açıkladığımız- klasik dil ve dilbilgisi öğretim yöntemlerini en çok bu ders içerikleri esnasında kullanmak zorunda oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilere uygulanan ders memnuniyet anketi verileri doğrultusunda, öğrencilerin özellikle dilbilgisi konularının yükseköğrenimlerinde de karşılarına çıkmaları konusunda rahatsız oldukları ve derslerden soğudukları sonucuna ulaşılmaktadır. Bu durum, öğretim elemanlarının ders anlatımları esnasında sorunlar

yaşadığını, değindiğimiz bu konularla ilgili ilköğrenim ve lise düzeyinde anlatım yöntemlerini uyguladıklarını gözler önüne sermektedir.

Öğretim elemanlarıyla yaptığımız görüşmelerde derslerin sürdürülmesinde belirli bir yöntemin uygulanamayışının temelinde ders içeriklerinin etkisinin olduğu kadar öğrencilerin derse bakış açılarının da etkili olduğu görüşüne varılmıştır. Tahir Balcı, 9 Mart 2007 tarihli Cumhuriyet gazetesindeki değerlendirmesinde, öğrencilerin Türk Dili derslerine seerek katılmadıklarını, dersi geçmek zorunda oldukları için ciddiye aldıklarını, öğrenciler arasında dersin verimli olduğunu söyleyeninin neredeyse bulunmadığını belirtmiştir. Bu duruma yol açan etmenler içerisinde dersi veren öğretim elemanlarının (okutman, öğretim görevlisi) derslerdeki tutumları da eklenmelidir. Ders içeriklerinin belirli bir yöntemi gerektirmediği görüşünü savunanların anlatımlar esnasında öğretici-öğrenci ilişkisine bağlı kalamadıkları görülmektedir. Ayrıca, bazı okullardaki okutman ve öğretim görevlisi kadrolarının yetersiz olmasından ötürü Türk Dili derslerinin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı liselerden bir öğretmen görevlendirilmesiyle sürdürülmesi de, öğrencilerin derse bakış açılarını olumsuz yönde etkileyen faktörlerdendir.

Bu sorunların yanı sıra ders saatlerinin yetersizliği, donanımlı fiziksel mekanların yetersizliği, öğrencilerin arka alan bilgisi gibi etmenler de öğrenme-öğretme sürecinde göz önünde bulundurulması gereken diğer sorunlar arasında yer almaktadır.

III.4. Fakülte ve Yüksekokullarda Zorunlu Ders Olarak Okutulan Türk Dili Derslerinde Uygulanan Yöntemler

Araştırma doğrultusunda, öğrenme- öğretim sürecinde Türk Dili derslerinde uygulanan ve uygulanabilir öğretim yöntemleri aşağıda yer almaktadır. Bu yöntemlerin

uygulanabilirliği Türk Dili ders içerikleri, öğrencilerin arka alan bilgisi, sınıfta bulunan öğrenci sayısı gibi etmenlerle yakın ilişkilidir.

III.4.1. Tartışma Yöntemi

Bilimin her dalında var olan tartışmayla ilgili pek çok tanımla karşılaşmaktadır. Bilim dallarının kendisine özgü yanları ve uğraş alanları tartışma tanımlarının farklılaşması sonucunu doğurmaktadır. Psikologlar grup süreci, siyasetle uğraşanlar demokrasinin dayanak noktası, eğitimciler ise öğretim yöntemlerinden biri olarak tanımlamaktadır. En genel ifadeyle tartışma Açıkğöz'ün de belirttiği üzere, *“üyelerin yüzyüze bulunduğu bir grupta, bir liderin yönlendiriciliğinde, ortak ilgi duyulan bir konuda, belirli bir amaç doğrultusunda yapılan, planlı ve sistemli bir etkileşim sürecidir.”* (Açıkğöz, 1996:290).

Türk Dili derslerinde tartışma yöntemi, sözlü anlatım türlerinde sıklıkla başvuru olan bir yöntemdir. Öğretim elemanı sözlü anlatım türleriyle ilgili bilgileri aktardıktan sonra öğrencilerle bu anlatım türleriyle ilgili uygulamalar gerçekleştirmektedir. Bu yöntemle öğrencilere, duygu ve düşüncelerin ifade edilebilmesi yetisi kazandırmak amaçlanmaktadır. Derslerde uygulanan bu yöntemin etkili olabilmesi Açıkğöz'ün, “Etkili Öğrenme ve Öğretme” adlı kitabında da değindiği üzere şu özellikleri gerektirmektedir:

-Planlılık, tartışmanın temelini oluşturur. Zaman kaybının önlenmesi, konunun belirlenmesi ve sınırlandırılması, tartışmanın gerçekleşmesi için koşulların sağlanması bu bölümde belirlenmektedir.

- Liderlik, tartışmanın etkili olabilmesi, tartışma konusunun amaçtan sapmaması için gereken en önemli özelliktir.

- **Amaç**, tartışma yönteminde konudan sapılmaması için dikkat edilmesi gereken bir özelliktir. Tartışmada iki amaç göze çarpmaktadır: Konuyla ilgili sadece görüşlerin açıklanması ya da bir problemin çözülmesi.

- **Yüzyüzelik**, tartışma yönteminde sıklıkla gerçekleştirilir. Konuyla ilgili düşüncelerin diyaloglar şeklinde aktarıldığı bir süreçtir.

- **Tartışma Grubu**, tartışma yönteminde beklenen amaçlara ulaşılması, konuyla ilgili görüşlerini aktaran kişilerin bilgi birikimleri ve ifade becerilerinin iyi olmasına bağlıdır.

- **Ortak İlgi**, tartışma yönteminde konu seçilirken aranan bir özelliktir. Tartışılacak konu herkesin ilgisini çeken bir konu olmalıdır.

III.4.2. Anlatım Yöntemi

Anlatım yöntemi, eskiden beri süregelen bir öğretim yöntemidir. Dili etkili kullanan bir konuşmacıyla, dinleyicilerin konuyla ilgili notlar tutmasıyla ve konuşmacıya soruların yöneltilmesiyle gerçekleşen bir süreçtir. Eğitim ve öğretimin her safhasında sıklıkla kullanılan anlatım yöntemi, Türk Dili derslerinin özellikle konuşmaya dayalı ders içeriklerinin öğrencilere aktarılmasında öğretim elemanının başvurduğu bir yöntemdir. Etkili bir yöntem olmasının yanı sıra olumsuz sonuçlar da doğurduğu görülmüştür. Dinleyicilerin pasif bırakıldığı, dinleyenlerin sadece notlar tutmasıyla sürece dahil olması Açıkgöz'ün de belirttiği üzere *“katılımın not alma ya da dinleyerek sağlanması gibi nedenler ileri sürülerek karşı çıkılmış, hatta bazı yazarlarca kitapların ortaya çıkmasından sonra düz anlatıma pek gerek kalmadığı belirtilmiştir.”* (Açıkgöz, 1996:291).

Yukarıda da değindiğimiz üzere bu yöntemin etkili olabilmesi için, Türk Dili derslerinde öğretim elemanının, dili iyi kullanması ve konuşma tekniklerini uygulaması gereklidir. Etkili bir konuşmanın gerçekleşmesi için öğretim elemanının dikkat etmesi gereken özellikler şunlardır:

- Konuşmanın ciddi bir iş olduğunun ve insanları etkilemekteki rolünün önemli olduğunun bilincinde olunmalıdır.
- Okuma alışkanlığı kazanılmalıdır.
- Dili doğru kullanmanın aynı zamanda akli doğru kullanmak olduğu kavranılmalıdır.
- Konuşulan dilin ses ve söyleyiş özellikleri kazanılmalıdır.
- Bölgesel konuşma farklılıkları, konuşmaya yansıtılmamalıdır.
- Konuşmayı etkileyen yüz ve beden hareketleri doğru kullanılmalıdır.
- Konuşulan dilin söz varlığı kazanılmalıdır.
- Konu, dinleyicilerin yaş ve düzeylerine uygun olmalıdır.
- Konuşmayı etkileyen vurgu, tonlama ve durak gibi etmenler doğru kullanılmalıdır.
- Konuşma çelişkili düşünceler içermemeli ve inandırıcı olmalıdır. (Pilancı ve Cavkaytar, 2003:262).

III.4.3. Soru – Yanıt Yöntemi

Bu yöntem de yukarıda değindiğimiz diğer yöntemler gibi en eski öğretim yöntemlerindedir. Öğretme-öğrenme sürecinde sıklıkla başvurulan soru-yanıt yöntemiyle

amaçlanan, öğrenenin öğrenme sürecinde aktif rol üstlenmesi ve öğrenilenlerin pekiştirilmesidir. Özellikle öğrencilerin derslere katılımlarını sağlama, konuyla ilgili fikir tartışmaları başlatma, öğrencilere eleştirel düşünce becerileri kazandırma gibi etmenler hedeflenmektedir. Türk Dili derslerinde de başvurulan yöntemlerden biri olan bu yöntemin değindiğimiz hedeflere ulaşabilmesi için bazı hususlara dikkat edilmelidir:

- Öğrencilere sorular yöneltilirken cesaret kırıcı bir izlenim verilmemelidir.
- Soruların yanıtlanması sırasında tüm öğrencilere söz verilmelidir.
- Anlaşılmayan sorulara açıklık getirilmelidir.
- Sorular öğrencilerin algılama düzeylerine göre yöneltilmelidir.
- Sorulara verilen yanıtların tümü değerlendirilmelidir. Bazı yanıtların önemsiz olduğu izlenimi verilmemelidir (Açıkgöz, 1996:295).

Soru-yanıt yönteminin etkili olabilmesi, soru sayısının öğrencilerin öğrenilenleri kavrama düzeyiyle paralellik göstermesine bağlıdır. *Eldeki araştırma bulguları soru sayısı arttıkça öğrenme miktarının da arttığını göstermektedir* (Açıkgöz, 1996:296).

III.4.4. Araştırma Yoluyla Öğretme Yöntemi

Eğitim ve öğretim temel dayanak noktası öğrencilerin, öğrenme sürecinde aktif rol oynamasının sağlanmasıdır. Bu aşamada öğretici sadece yönlendirici konumundadır. Derste öğretmen, konuyla ilgili bilgiler verdikten sonra öğrencilerden, konuyla ilgili araştırmalar yapıp ödev hazırlamalarını ister. Bu yöntem sayesinde öğrenciler, verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve sonuç ya da sonuçlara ulaşılması aşamalarında etkin roller üstlenirler.

Bu bağlamda yöntemin uygulanması bazı taktikler gerektirmektedir. Açıköz, Clark ve Starr'ın "*Secondary and middle school teaching methods.*" çalışmasından eserine aktardığı araştırma yoluyla öğrenmede kullanılacak taktikleri şu şekilde dile getirmektedir:

- Öğrencilerin veri toplama tekniklerini kontrol etme
- Düşünme soruları sorma
- Öğrencilerin yorum, açıklama yapması ve hipotez geliştirmesi
- Öğrencilerin topladıkları verilerden sonuç çıkarması
- Öğrencilerden ilke ve sonuçlarını başka durumlara uygulamalarının istenmesi
- Öğrencilerin düşüncelerini ve mantıklarını kontrol etmeleri
- Öğrencilere problem, çelişki gibi durumların sunulması ve değerlendirme yapmalarının istenmesi (Açıköz, 1996:317).

Türk Dili derslerinde bazı ders içeriklerinin anlatımı esnasında öğretim elemanlarının izlediği yöntemler arasında araştırma yöntemi de yer almaktadır. Öğretim elemanlarının öğrencilere özellikle dilekçe, rapor, tutanak, deneme, gibi yazılı anlatım türleriyle ilgili uygulamalar yaptırması esnasında bu yöntemden yararlanılmaktadır.

III.5. Fakülte ve Yüksekokullarda Okutulan Türk Dili Dersi İçerikleri ve Dönemsel Yayılışı

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince üniversitelerde iki dönem (28 hafta) süresince okutulması zorunlu dersler arasında yer alan Türk Dili dersinin dönemsel yayılışı ve ders içerikleri aşağıda belirtilmiştir. Ders içeriklerinin

belirlenmesindeki amaç, yukarıda da belirttiğimiz üzere ilköğretim ve lise öğrenimini tamamlayıp üniversite eğitimi almak isteyen öğrencilerde dil bilinci sağlamak, onlara kendini ifade edebilme ve eleştirel düşünce becerisi edindirmek, dillerin nasıl ortaya çıktığını, yayılma alanlarını, kültürü oluşturması, bireyin sosyalleşmesindeki rolü gibi kavramları benimsetmeye çalışmaktır. Bu bağlamda ders içeriklerinin belirlenmesi ve ders programlarının oluşturulmasında YÖK çerçeve programı göz önünde tutulmaktadır. Üniversiteler, çerçeve programını baz alarak ders içeriklerini ve dönemsel yayılışlarını kendileri belirlemektedir.

Aşağıya aktardığımız tablolarda Mersin Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'nin fakülte ve yüksekokullarında okutulan Türk Dili derslerinin içerikleri ve derslerin dönemsel yayılışı yer almaktadır.

Tablo III.1: Mersin Üniversitesi Birimlerinde Güz Döneminde Okutulan Türk Dili Dersi İçerikleri ve Dönemsel Yayılışı

HAFTA	DERS İÇERİKLERİ
1 -2	Dil, dillerin doğuşu Dilin nitelikleri Türk dili Türk dilinin dünya dilleri arasındaki yeri Türk dilinin tarihi gelişimi, dönemleri
3 - 4	Türkçenin söz varlığı Söz varlığını oluşturan öğeler Çokanlamlılık, eşanlamlılık Anlam olayları Yazım kuralları
7 - 8	Noktalama işaretleri

8	Ara Sınav
10 - 11	Ses Bilgisi Türkçede sesler, ses uyumları, ses olayları Türkçenin ses özellikleri
12 - 13	Biçim bilgisi Kök, ek Yapım ve çekim ekleri
14	Örnek metinler üzerinde uygulamalar

Tablo III.2: Mersin Üniversitesi Birimlerinde Bahar Döneminde Okutulan Türk Dili Dersi İçerikleri ve Dönemsel Yayılışı

HAFTA	DERS İÇERİKLERİ
1 - 2	Dil yanlışları, Anlatım bozuklukları
3 - 4	Yazılı anlatım Konu, amaç, içerik, düşünsel düzen, yazı planı Paragraf oluşturma
5	Anlatım biçimleri Düşünceyi geliştirme yolları
6	Anlatı türleri özgeçmiş, yaşamöyküsü, özyaşamöyküsü
7	Mektup, deneme, makale, fıkra
8	Özet çıkarma, not alma
9	Ara Sınav

10 - 11	Sözlü anlatım Ses eğitimi Doğru tonlama, Türkçenin seslerinin doğru çıkarılışı Söyleyiş kusurlarını düzeltme Vurgu, durak, ulama
12 - 13	Etkili konuşma Etkili konuşma nasıl yapılır? İyi konuşmacının nitelikleri Beden dili Sınıf içi uygulamalar
14	Sözlü anlatım türleri: seminer, panel, konferans, münazara...

Tablo III.3: Ankara Üniversitesi Birimlerinde Güz Döneminde Okutulan Türk Dili Dersi İçerikleri ve Dönemsel Yayılışı

HAFTA	DERS İÇERİKLERİ
1	Türkçe derslerinin amacı, ilkeleri, konuları...
2	Dil nedir? Dil-toplum, dil-kültür, dil-edebiyat, dil-birey ilişkisi... Dilin genel özellikleri: Dilin toplumsal, sözün bireysel olduğu, dillerin tamamlanmış bir yapıt olmadığı tartışılacak. Dillerin türeyişi, dil - kural ilişkisi, Türkçenin yeryüzündeki diller arasındaki yeri vb.
3	Türkçenin güçlü bir edebiyat ve bilim dili olması yolunda yapılan çalışmalar: Günümüz Türkçesine hangi evrelerden geçerek geldik? Yazı ve dil devrimi.
4	Türkçenin bazı ses özellikleri, ses olayları, bunlara bağlı yazım ve söyleyiş kusurları. Türkçe sözcükler nasıl tanınır? Türkçenin

	sözlükleri.
5	Röportaj (mülakat, öyküsel röportaj)
6	Öykü türüne örnekler. Metinler öz ve biçim özellikleriyle incelenecek.
7	Öğrenci yazılarının değerlendirilmesi.
8	Öykü türüne örnekler. Metinler öz ve biçim özellikleriyle incelenecek.
9	Öğrenci yazılarının değerlendirilmesi
10	Öyküsel röportaj ve öykü türlerinin karşılaştırılması. Bir öyküyü tamamlama vb. çalışmalar
11	Öğrenci yazılarının değerlendirilmesi
12	Dilekçe, mektup, özgeçmiş.(Dilekçe yazdırma çalışmaları çok karşılaşılabilecek karmaşık sorunları içerecek.)
13	Dilekçe vb. öğrenci yazılarının değerlendirilmesi.
14	Yazım kuralları. Uygulamalı.
15	Yazım kuralları, yazımımızın sorunları uygulamalı.

Tablo III.4: Ankara Üniversitesi Birimlerinde Bahar Döneminde Okutulan Türk Dili Dersi İçerikleri ve Dönemsel Yayılışı

HAFTA	DERS İÇERİKLERİ
1	Anlatım yanlışları, öğrenci yanlışlarından, öğrenci yazılarından örneklerle anlatılacak. Bu konu dilbilgisi (cümlelerin öğeleri vb.) konularla desteklenecek.

2	Anlatım yanlışları, öğrenci yazılarından ya da öğrencilerin gazetelerden vb. buldukları örneklerle, dilbilgisi konularıyla desteklenerek anlatılacak.
3	Anı, günlük, biyografi türleri örneklerle işlenecek. Metinler üzerinde bu türlerin özellikleri ele alınacak. Bu türlerde ödevler verilecek.
4	Öğrenci yazıları (Bir önceki dersin ödevleri okunup değerlendirilecek.)
5	Fıkra (köşe yazısı), deneme vb. türleri örneklerle anlatılacak... Bu türlerde öğrencilere ödev verilecek
6	Öğrenci yazılarının (ödevlerinin) okunup değerlendirilmesi, sunulması...
7	Öğrenci yazılarının değerlendirilmesi.
8	Sınav
9	Makale, bilimsel araştırma yazılarında, uyulacak biçimsel özellikler. Dipnot, alıntı, aktarma, kaynaklardan yararlanma, bunların metin içinde gösterilmesi.
10	Roman vb. türlerde kitap tanıtma, (öğrenci sunumları), öğrencilerin konuşma kusurları, diksiyon üzerinde durulacak.
11	Roman vb. türlerde kitap tanıtma sunumları. Öğrencilerin konuşma diksiyon kusurları. (Ödevler önceden verilecek.)
12	Belli başlı edebiyat dergilerinin öğrencilerce tanıtılması. Konuşma kusurları.
13	Konferans, panel, açıkoturum.... Sınıfta bir örnek uygulama....
14	Tekrar

III.6. Fakülte ve Yüksekokullarda Okutulan Türk Dili Derslerinde Kullanılan Materyaller

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu gereğince üniversite öğrencilerinin almakla yükümlü oldukları dersler arasında yer alan Türk Dili dersi, üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği bölümleri dışında kalan bölüm ve programlarında öğrenim gören öğrencilerde dil bilinci oluşturmak, kendini ifade edebilme ve eleştirel düşünme becerisi kazandırma amacı taşıdığına değinmiştik. Bununla birlikte dilin doğuşu, yayılışı, kültürün oluşumunda temel oluşturması, bireyin sosyalleşebilmesindeki en önemli unsur olması gibi kavramların öğrencilere Türk Dili dersleriyle benimsetilmeye çalışıldığına da değinmiştik.

Bu amaçların gerçekleştirilmesi için öğretim elemanlarının, derslerin sürdürülmesinde sıklıkla başvurdukları materyallerin başında da ders kitapları yer almaktadır. Türk Dili dersleri, yukarıda belirttiğimiz bölümler dışında haftada iki saat olarak sürdürüldüğünden, ders kitapları da bu amaca hizmet etmek için hazırlanmaktadır. Ders kitaplarının hazırlanmasında YÖK çerçeve programı ölçüt alınmaktadır. Ders kitapları dışında öğretim elemanı, kendi hazırladığı ders notlarından da yararlanmaktadır. Ayrıca dersin akıcılığının sağlanması ve öğrencilerin derse katılımlarını sağlamak için ders notları, görsel sunumlarla desteklenmektedir. Burada şu hususa da değinmek yerinde olacaktır. Türk Dili derslerinde başvuru materyallerin başında yer alan ders kitapları incelendiği takdirde, kitaplardaki konuların öğrencilere hangi yöntemlerle aktarılacağı yer almamaktadır. Bazı ders içeriklerinin belirli bir yöntemi gerektirmemesi gibi

durumlarla da karşılaşılmaktadır. Bu durum da derslerin verimliliğini olumsuz yönde etkilemekte ve öğretim elemanları için güçlükler doğurmaktadır.

Aşağıda yer alan tabloda üniversitelerin fakülte ve yüksekokullarında okutulan Türk Dili dersleri için hazırlanmış kitap seçkisi yer almaktadır.

Tablo III.5: Fakülte ve Yüksekokullarda Okutulan Türk Dili Dersi Kitapları

No	DERS KİTABI
1	Kolcu, H. (2010). Türk Dili . Umuttepe Yayınları. Kocaeli.
2	Ateş, K. (2009). Türk Dili . İmge Kitabevi. Ankara.
3	Kavruk, H. (2004). Yazılı ve Sözlü Anlatım . Malatya.
4	Özsoy, B. (2000). Üniversiteler İçin Türk Dili . Akademi Kitabevi. İzmir.
5	Çotuksöken, Y. (2010). Uygulamalı Türk Dili . Papatya Yayıncılık. İstanbul.
6	Özkan, F. (2011). Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri . Murathan Yayınevi. Trabzon.
7	Komisyon, (2007). Türk Dili . Açıköğretim Fakültesi Yayınları. Eskişehir.
8	Demirci, S. (2009). Üniversitelerde Türk Dili . Türkmen Kitabevi. İstanbul.
9	Yelten, M. (2011). Türk Dili ve Anlatım Bilgileri . Doğu Kütüphanesi. İstanbul.
10	Sarı, M. (2009). Üniversiteler İçin Türk Dili . Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları. Afyon.
11	Emre, İ. (2008). Üniversiteler İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgisi . Anı Yayıncılık. Ankara.

12	Karaağaç, G. (2011). Yükseköğretimde Türk Dili ve Kompozisyon . İstanbul Aydın Üniversitesi. İstanbul.
13	Korkmaz, Z. (2010). Türk Dili ve Kompozisyon . Ekin Basım Yayın. Bursa.
14	Ergin, M. (2005). Üniversiteler İçin Türk Dili . Bayrak Basım Yayım Tanıtım. İstanbul.
15	Uygur, V. (2010). Üniversiteler İçin Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım . Kriter Yayınevi. İstanbul.
16	Pala, İ. (2003). Türk Dili ve Kompozisyon . İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları. İstanbul.
17	Gülsevin, G. (2011). Türk Dili ve Kompozisyon I-II . Tablet Basım Yayın. Konya.
18	Kocakaplan, İ. (2010). Üniversitelerde Türk Dili ve Kompozisyon . Kesit Yayınları. İstanbul.
19	Ağca, H. (2005). Türk Dili . Gündüz Eğitim ve Yayıncılık. İstanbul.
20	Hatiboğlu, N. (2003). Üniversitede Türk Dili Arasınava ve Final Sınavı Uygulamalı . Barış Kitap Basım Yayın. Ankara.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

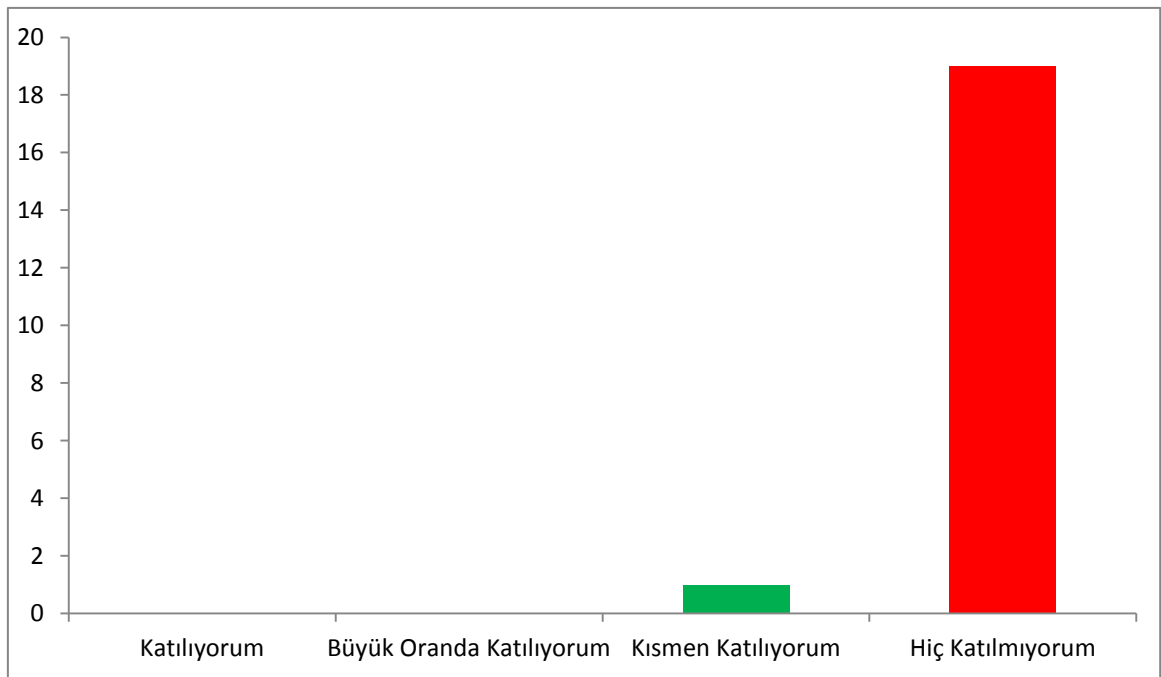
Bu bölümde, araştırma cümleleri analiz edilmiş ve analiz sonuçlarına dayalı yorumlar yapılmıştır.

IV.1. Araştırmanın Birinci Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın birinci cümlesi şöyledir: “Zorunlu Türk Dili dersleri herhangi bir yöntemi gerektirmemektedir.”

Araştırmanın birinci cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.1: Araştırmanın Birinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.1: Araştırmanın Birinci Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Zorunlu Türk Dili dersleri herhangi bir yöntemi gerektirmemektedir.	-	-	1	19

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 19'u, anketin birinci cümlesinde “Hiç Katılmıyorum” seçeneğini; 1'i de “Kısmen Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. “Hiç Katılmıyorum” diyenlerin oranı % 95, “Kısmen Katılıyorum” diyenlerin oranı ise % 5 tir.

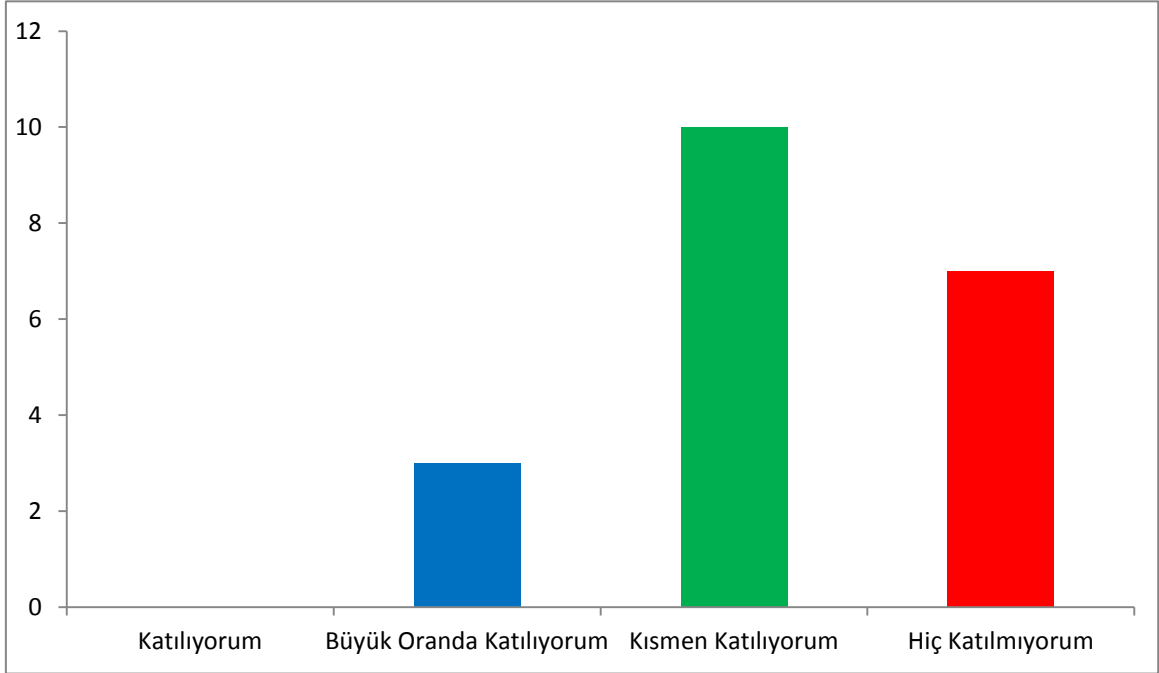
Bu bulgular esas alındığında, zorunlu Türk Dili derslerinin yürütülmesinde belirli bir öğretim yönteminin gerekliliği yorumuna ulaşılmaktadır. Derslerin işlenilmesinde öğretim yöntemlerinin uygulanmasının zorunlu olduğu, öğretim elemanlarının görüşleriyle desteklenmektedir. Ayrıca, zorunlu Türk Dili derslerinin yürütülmesinde belirli bir yöntemin gerekli olduğu konusunda öğretim elemanlarının cinsiyetleri, eğitim durumları ve çalışma sürelerinin herhangi bir farklılığa yol açmayacağı yorumuna da ulaşılmaktadır.

IV.2. Araştırmanın İkinci Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci cümlesi şöyledir: “Zorunlu Türk Dili derslerinin hangi yöntemle anlatıldığına ilişkin bir bilgin yok.”

Araştırmanın ikinci cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.2: Araştırmanın İkinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.2: Araştırmanın İkinci Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
2	Zorunlu Türk Dili derslerinin hangi yöntemle anlatıldığına ilişkin bir bilgim yok.	-	3	10	7

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 10'u, anketin ikinci cümlesinde “Kısmen Katılmıyorum” seçeneğini; 7'si “Hiç Katılmıyorum” seçeneğini; 3'ü de “Büyük Oranda Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. “Hiç Katılmıyorum” diyenlerin oranı % 50, “Kısmen Katılıyorum” diyenlerin oranı % 35 ve “Büyük Oranda Katılıyorum” diyenlerin oranı ise % 15 dir.

Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının % 65' inin zorunlu Türk Dili derslerinin yürütülmesinde nasıl bir yöntemin uygulanması gerektiği konusunda herhangi bir bilgisi olmadığı tespit edilmiştir. Öğretim elemanlarının % 35' inin ise ders anlatım yöntemleri ile ilgili bilgi sahibi oldukları anlaşılmıştır.

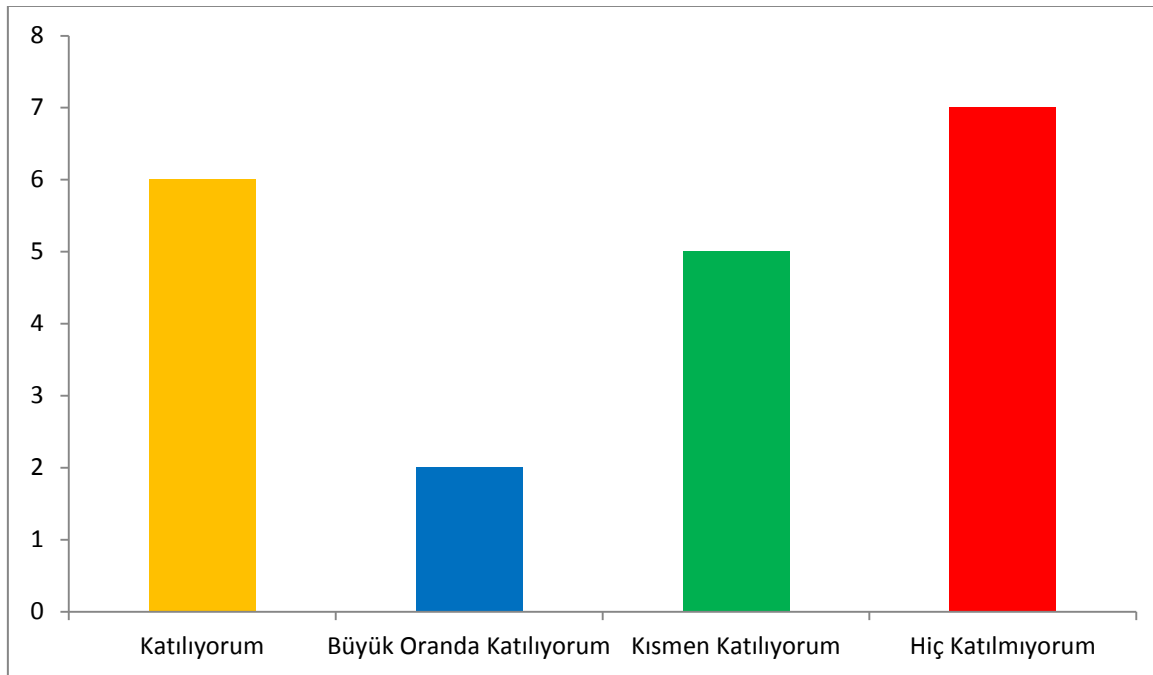
Bu bulgular ışığında, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunda zorunlu Türk Dili derslerinin nasıl bir yöntemle yürütüleceği konusunda bilgi sahibi olmadıkları yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.3. Araştırmanın Üçüncü Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü cümlesi şöyledir: “Yükseköğrenim yaşamımda yöntemle ilgili ders aldım.”

Araştırmanın üçüncü cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.3: Araştırmanın Üçüncü Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.3: Araştırmanın Üçüncü Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
3	Yükseköğrenim yaşamımda yöntemle ilgili ders aldım.	6	2	5	7

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 6'sı, anketin üçüncü cümlesinde “Katılıyorum” seçeneğini; 3'ü “Büyük Oranda Katılıyorum” seçeneğini; 5'i “Kısmen Katılıyorum” seçeneğini ve 7'si de “Hiç Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. “Katılıyorum” diyenlerin oranı % 30, “Büyük Oranda Katılıyorum” diyenlerin oranı % 10, “Kısmen Katılıyorum” diyenlerin oranı % 25 ve “Hiç Katılmıyorum” diyenlerin oranı ise % 35 dir.

Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının % 65' inin yükseköğrenimlerinde anlatım yöntemleri ile ilgili ders aldıkları tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 35' inin ise yükseköğrenimleri esnasında anlatım yöntemleri ile ilgili ders almadıkları belirlenmiştir. Türk Dili derslerinin yürütülmesinde nasıl bir yöntemin uygulanması gerektiği konusunda herhangi bir bilgisi

olmadığı tespit edilmiştir. Öğretim elemanlarının % 35' inin ise ders anlatım yöntemleri ile ilgili bilgi sahibi oldukları anlaşılmıştır.

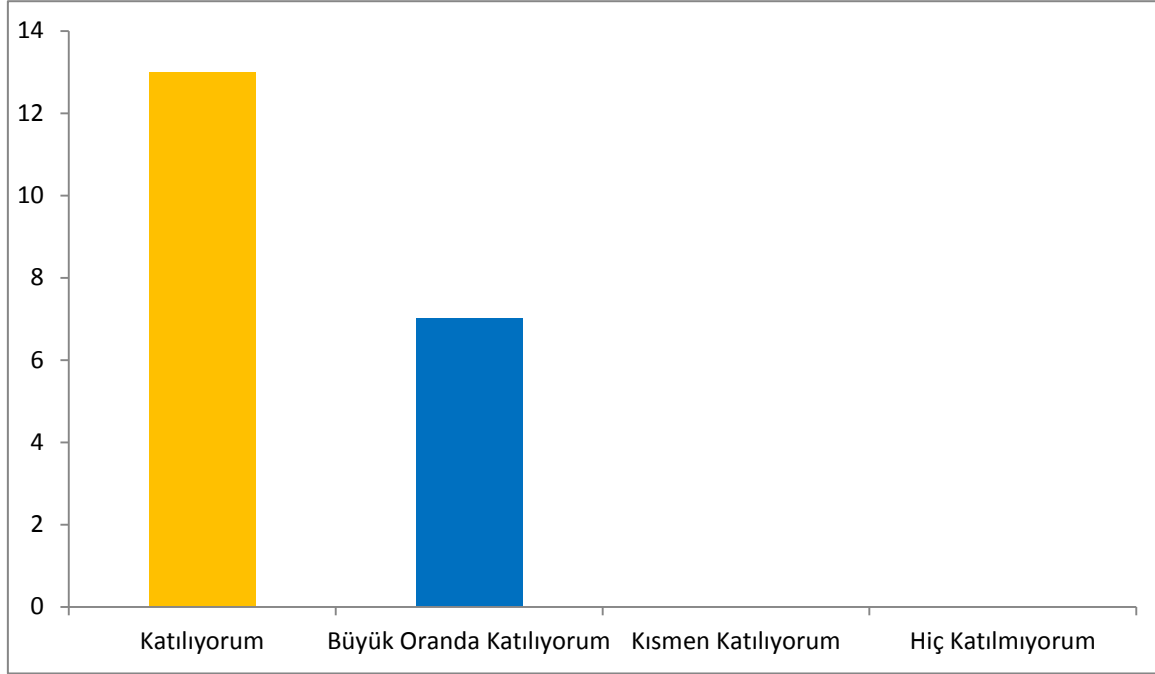
Bu bulgular, Türk Dili öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun anlatım yöntemleri ile ilgili bilgi sahibi olduklarını göstermektedir. Bununla birlikte, araştırmanın ikinci sorusuyla karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 65' inin anlatım yöntemleri ile ilgili bilgi sahibi olmaları, zorunlu Türk Dili derslerinin yürütülmesinde belirli bir yöntemi uygulamaları sonucunu doğurmamaktadır. Öğretim elemanlarının araştırmanın ikinci sorusuna verdikleri cevaplar analiz edildiğinde ulaşılan % 65 lik oran, yorumumuzu desteklemektedir.

IV.4. Araştırmanın Dördüncü Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü cümlesi şöyledir: “Ders anlatımları esnasında belirli bir yöntem izlemekteyim.”

Araştırmanın dördüncü cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.4: Araştırmanın Dördüncü Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.4: Araştırmanın Dördüncü Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kismen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
4	Ders anlatımları esnasında belirli bir yöntem izlemekteyim.	13	7	-	-

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 13'ü, anketin dördüncü cümlesinde “Katılıyorum” seçeneğini; 7'si ise “Büyük Oranda Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. “Katılıyorum” diyenlerin oranı % 65, “Büyük Oranda Katılıyorum” diyenlerin oranı ise % 35 dir.

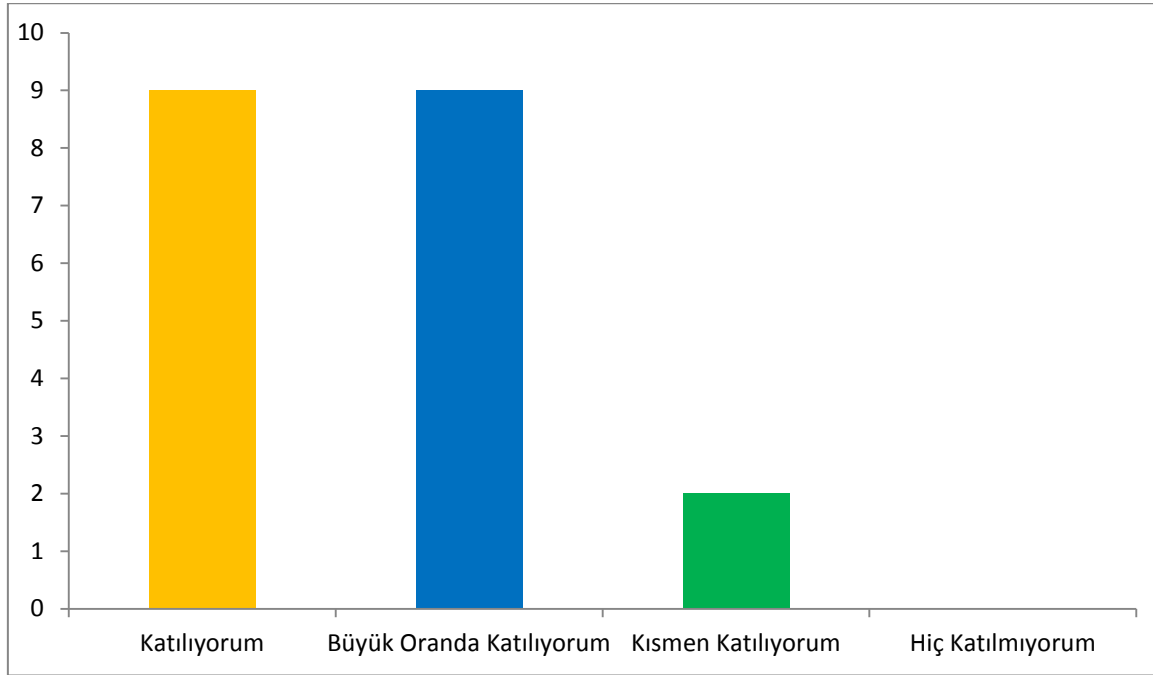
Bu bulgular göz önünde bulundurulduğunda, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının tamamının, zorunlu Türk Dili derslerinin yürütülmesinde kendilerinin bir yöntem oluşturduğu ve bu yöntem doğrultusunda hareket ettikleri yorumuna ulaşılmaktadır. Bununla birlikte, araştırmanın ikinci cümlesiyle ilgili veriler dikkate alındığında, öğretim elemanlarının % 65'inin zorunlu Türk Dili derslerinde nasıl bir anlatım yöntemi uygulanması gerektiği konusunda bilgi sahibi olmamalarına rağmen, ders anlatımları esnasında kendilerinin belirlediği bir yöntemi uygulamaları, uyguladıkları yöntemlerin ders içeriklerine uygunluğu konusunda tartışılmasının gerektiği yorumuna da ulaşılmaktadır.

IV.5. Araştırmanın Beşinci Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci cümlesi şöyledir: “Dersle ilgili bir yöntem geliştirmeden dersleri anlatamam.”

Araştırmanın beşinci cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.5: Araştırmanın Beşinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.5: Araştırmanın Beşinci Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
5	Dersle ilgili bir yöntem geliştirmeden dersleri anlatamam.	9	9	2	-

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 9'u, anketimizin beşinci cümlesinde "Katılıyorum" seçeneğini; 9'u "Büyük Oranda Katılıyorum" seçeneğini; 2'si de "Kısmen Katılıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı % 45, "Büyük Oranda Katılıyorum" diyenlerin oranı ise % 45 ve "Kısmen Katılıyorum" diyenlerin oranı ise % 10 dur.

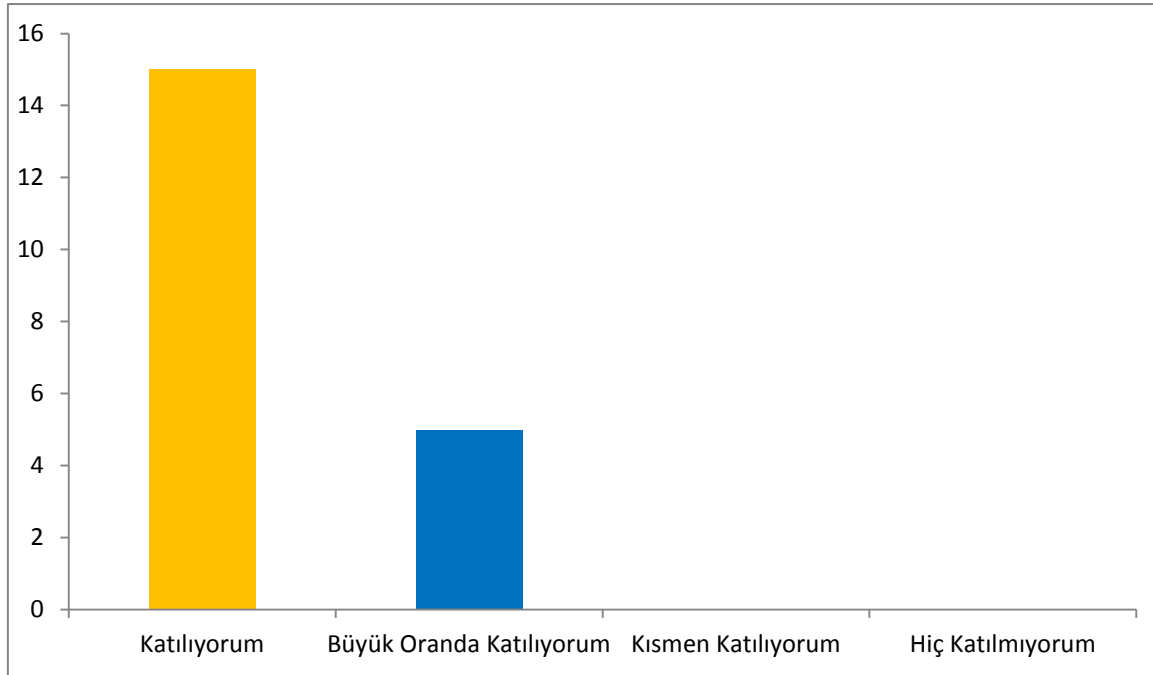
Bu bulgular ışığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının % 90'ının bir yöntem belirlemeden Türk Dili derslerini yürütemedikleri yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.6. Araştırmanın Altıncı Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın altıncı cümlesi şöyledir: "Uygun bir yöntemle ders işlemenin verimliliği artırdığına inanıyorum."

Araştırmanın altıncı cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.6: Araştırmanın Altıncı Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.6: Araştırmanın Altıncı Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
6	Uygun bir yöntemle ders işlemenin verimliliği artırdığına inanıyorum.	15	5	-	-

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 15'i, anketin altıncı cümlesinde “Katılıyorum” seçeneğini, 5'i de “Büyük Oranda Katılıyorum” seçeneğini

işaretlemiştir. “Katılıyorum” diyenlerin oranı % 75, “Büyük Oranda Katılıyorum” diyenlerin oranı ise % 25 dir.

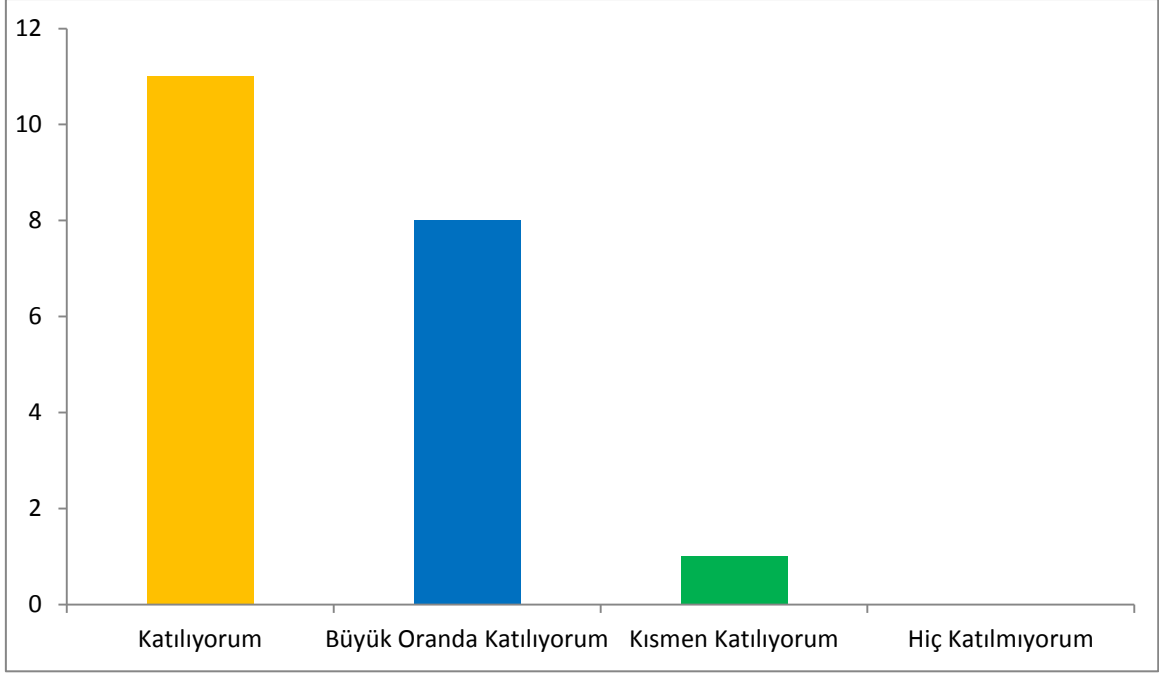
Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunda, zorunlu Türk Dili derslerinde verimliliğinin artmasının uygun bir yöntemin uygulanmasıyla gerçekleşeceği kanısının olduğu yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.7. Araştırmanın Yedinci Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın yedinci cümlesi şöyledir: “Uyguladığım yöntem başarısız olursa yenisini uygulayım.”

Araştırmanın yedinci cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.7: Araştırmanın Yedinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.7: Araştırmanın Yedinci Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
7	Uyguladığım yöntem başarısız olursa yenisini uygulardım.	11	8	1	-

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 11'i, anketin yedinci cümlesinde "Katılıyorum" seçeneğini; 8'i "Büyük Oranda Katılıyorum" seçeneğini; 1'i de "Kısmen Katılıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı % 55, "Büyük Oranda Katılıyorum" diyenlerin oranı % 40 ve "Kısmen Katılıyorum" diyenlerin oranı ise % 5 dir.

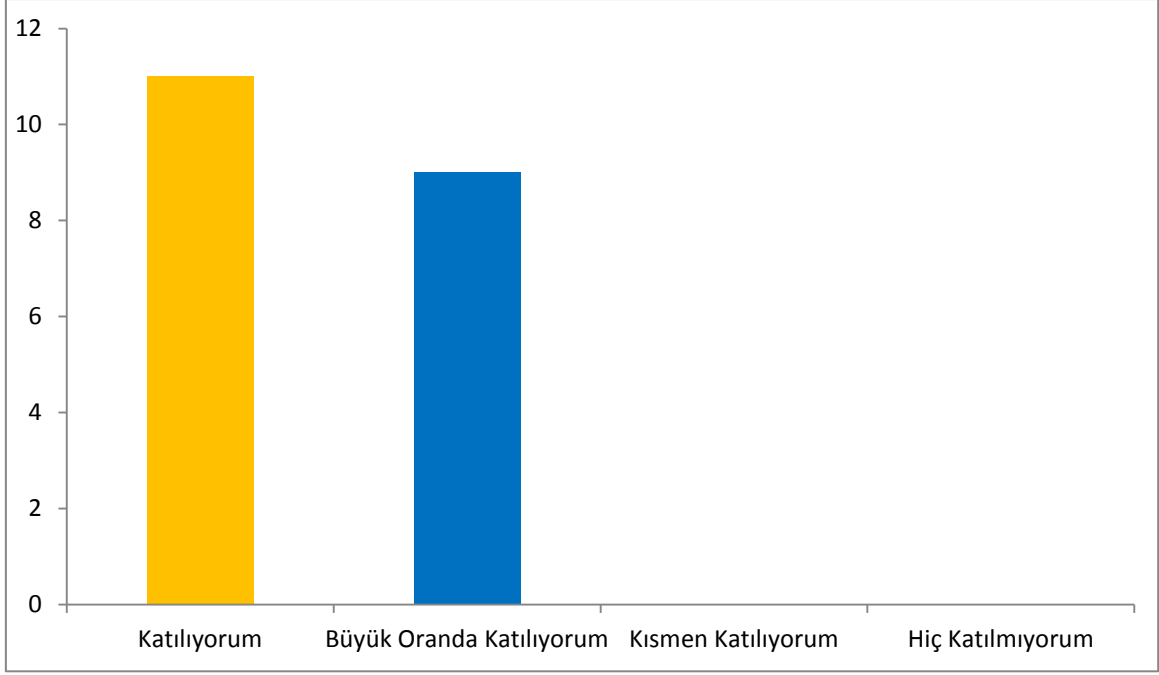
Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının % 95' inin Türk Dili derslerinin yürütülmesinde belirli bir yöntem uyguladığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda elde edilen verilere göre öğretim elemanlarının uyguladıkları yöntemlerde başarısızlığa uğramaları durumunda, yeni yöntem arayışları içerisinde olacakları yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.8. Araştırmanın Sekizinci Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın sekizinci cümlesi şöyledir: "Yöntemin başarısızlığını anlamayı, bir başarı olarak görürüm."

Araştırmanın sekizinci cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.8: Araştırmanın Sekizinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.8: Araştırmanın Sekizinci Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
8	Yöntemin başarısızlığını anlamayı, bir başarı olarak görürüm.	11	9	-	-

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 11'i, anketin sekizinci cümlesinde "Katılıyorum" seçeneğini; 9'u ise "Büyük Oranda Katılıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı % 55, "Büyük Oranda Katılıyorum" diyenlerin oranı ise % 45 dir.

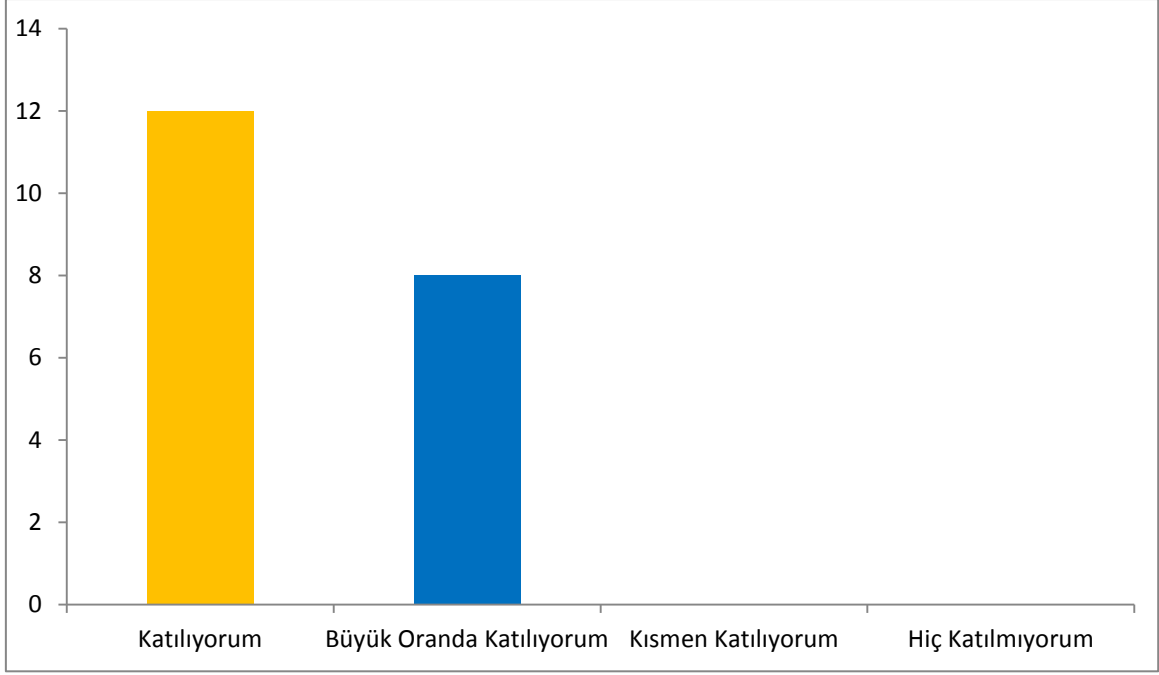
Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının tamamının, derslerin yürütülmesi için seçtikleri anlatım yöntemlerinde başarısızlıkla karşılaşılması durumunda, bu durumun kendilerinde güvensizlik yaratmayacağı ve yöntem arayışları içerisinde olacakları yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.9. Araştırmanın Dokuzuncu Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın dokuzuncu cümlesi şöyledir: "Türk Dili derslerini uygun bir yöntemle işlemenin bilimsel bir gereklilik olduğunu düşünüyorum."

Araştırmanın dokuzuncu cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.9: Araştırmanın Dokuzuncu Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.9: Araştırmanın Dokuzuncu Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kismen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
9	Türk Dili derslerini uygun bir yöntemle işlemenin bilimsel bir gereklilik olduğunu düşünüyorum.	12	8	-	-

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 12'si, anketin dokuzuncu cümlesinde "Katılıyorum" seçeneğini; 8'i ise "Büyük Oranda Katılıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı % 60, "Büyük Oranda Katılıyorum" diyenlerin oranı ise % 40 dır.

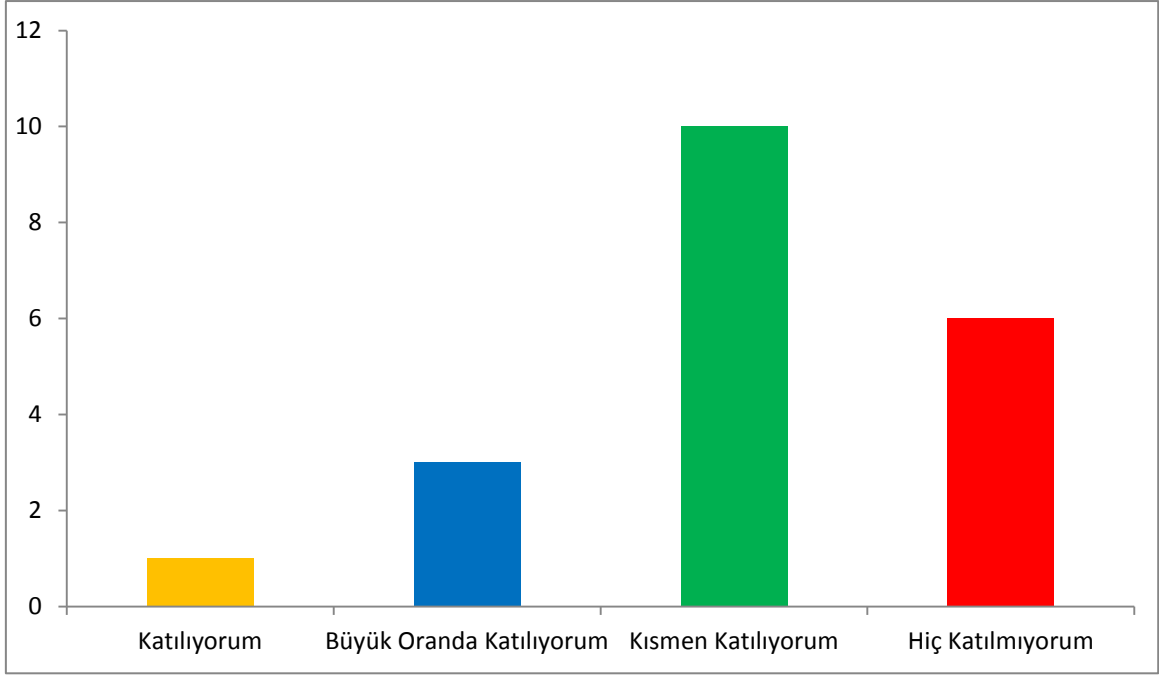
Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının tamamının, Türk Dili derslerinin uygun bir yöntemle yürütülmesinin bilimsel olarak gerekli olduğu sonucuna varılmıştır. Elde edilen verilerle, uygun bir yöntemle Türk Dili derslerinin yürütülmesinin hem derse hem de bilime katkı sağlayacağı yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.10. Araştırmanın Onuncu Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın onuncu cümlesi şöyledir: "Bazı Türk Dili ders içeriklerinin herhangi bir yöntem gerektirmediği kanısındayım."

Araştırmanın onuncu cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.10: Araştırmanın Onuncu Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.10: Araştırmanın Onuncu Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
10	Bazı Türk Dili ders içeriklerinin herhangi bir yöntem gerektirmediği kanısındayım.	1	3	10	6

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 1'i, anketin onuncu cümlesinde "Katılıyorum" seçeneğini; 3'ü "Büyük Oranda Katılıyorum" seçeneğini; 10'u "Kısmen Katılıyorum" seçeneğini ve 6'sı da "Hiç Katılmıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı % 5, "Büyük Oranda Katılıyorum" diyenlerin oranı % 15, "Kısmen Katılıyorum" diyenlerin oranı % 50 ve "Hiç Katılmıyorum" diyenlerin oranı ise % 30 dur.

Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanları, Türk Dili ders içeriklerinin bazılarının belirli bir yöntemle işlenilemeyeceğini belirtmişlerdir. Derslerin yürütülmesi için belirlenen yöntemlerin tüm ders içerikleri için uygunluğu ön planda tutulduğu için, öğretim elemanlarının % 70' inin yöntem belirsizliği yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğretim elemanlarından sadece % 30'u derslerin yürütülmesi için seçilen yöntemin tüm ders içerikleri için uygulanabileceği görüşünü belirtmişlerdir.

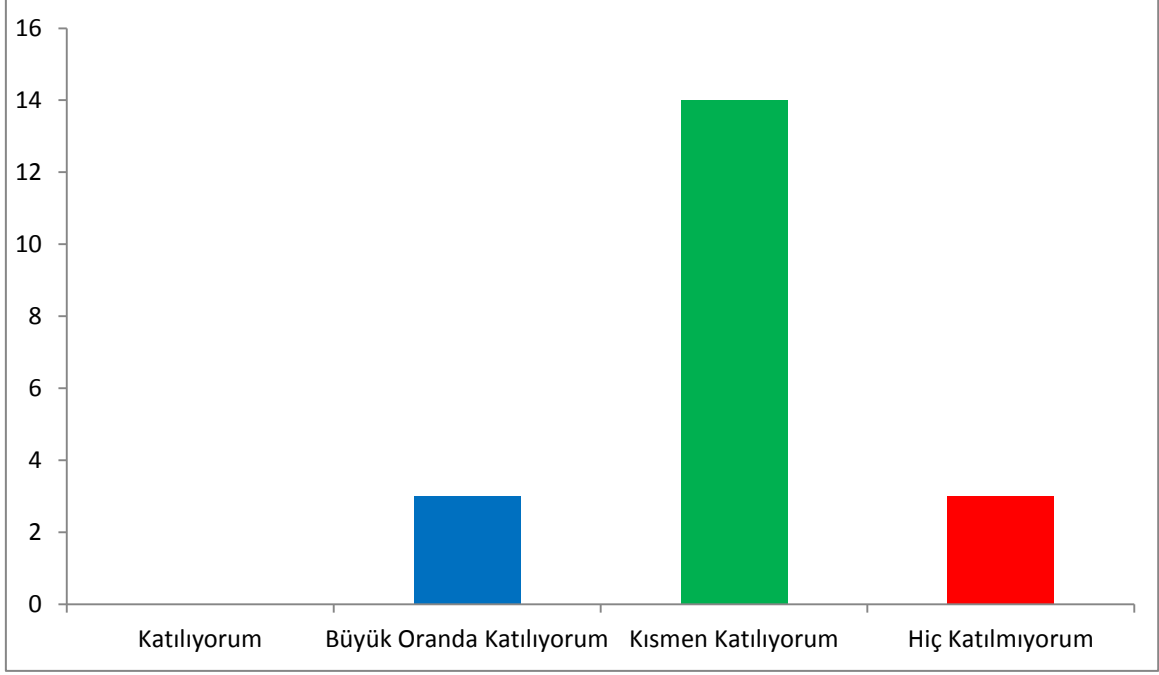
Bu bulgular ışığında, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunda, Türk Dili derslerinin yürütülmesinde uygulanması gereken yöntemin tüm ders içerikleri için uygun olamayacağı kanısının oluştuğu yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.11. Araştırmanın On Birinci Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın on birinci cümlesi şöyledir: "Türk Dili ders içeriğinin dönemsel dağılımı bir yöntem uygulamama engel oluyor."

Araştırmanın on birinci cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.11: Araştırmanın On Birinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.11: Araştırmanın On Birinci Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kismen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
11	Türk Dili ders içeriğinin dönemsel dağılımı bir yöntem uygulamama engel oluyor.	-	3	14	3

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 3'ü, anketin on birinci cümlesinde “Büyük Oranda Katılıyorum” seçeneğini; 14'ü “Kısmen Katılıyorum” seçeneğini; 3'ü de “Hiç Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. “Büyük Oranda Katılıyorum” diyenlerin oranı % 15, “Kısmen Katılıyorum” diyenlerin oranı % 70 ve “Hiç Katılmıyorum” diyenlerin oranı da % 15 dir.

Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu, Türk Dili ders içeriklerinin uygun bir yöntemle yürütülmesinin yanı sıra derslerin dönemsel dağılımının da kendilerinde yöntem karmaşası yarattığını belirtmişlerdir. Araştırma doğrultusunda görüşlerine başvurduğumuz öğretim elemanlarından sadece % 15 i, Türk Dili derslerinin yürütülmesi için uygun bir yöntemin belirlenmesinde, ders içeriklerinin dönemsel dağılımının belirleyici olmadığını dile getirmişlerdir.

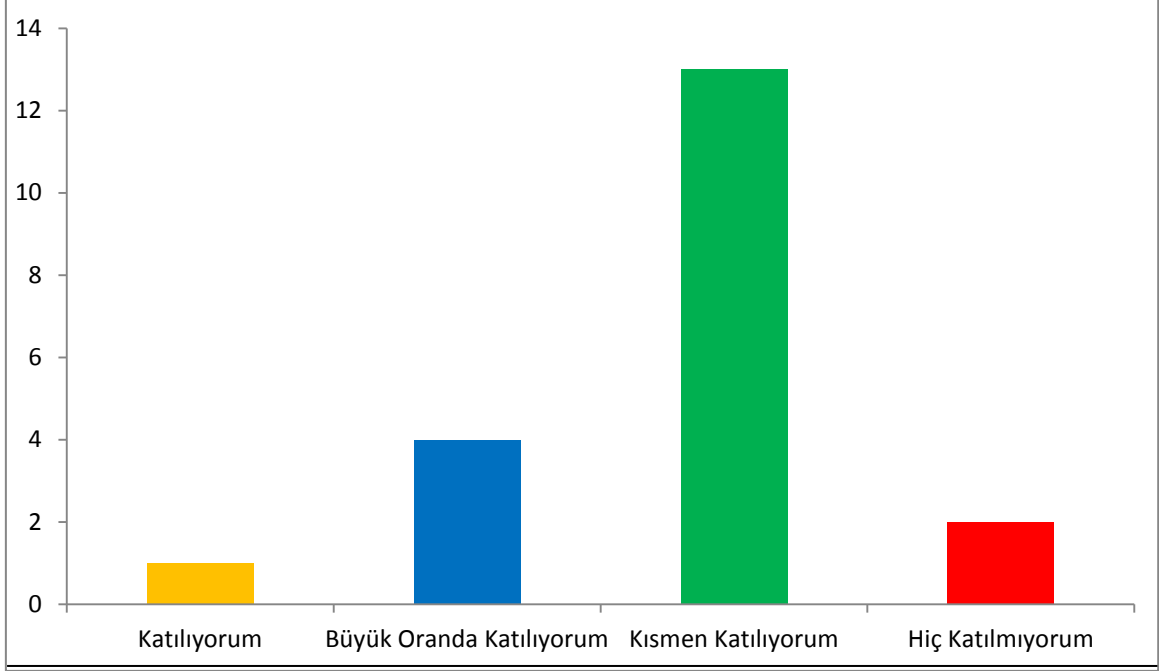
Elde edilen veriler dikkate alındığında Türk Dili derslerinin uygun bir yöntemle yürütülmesinde ders içeriklerinin dönemsel dağılımının da belirleyici olduğu yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.12. Araştırmanın On İkinci Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın on ikinci cümlesi şöyledir: “Türk Dili ders içeriklerinin dönemsel yayılışını kendim belirlerim.”

Araştırmamızın on ikinci cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.12: Araştırmanın On İkinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.12: Araştırmanın On İkinci Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
12	Türk Dili ders içeriklerinin dönemsel yayılışını kendim belirlerim.	1	4	13	2

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 1'i, anketin on ikinci cümlesinde "Katılıyorum" seçeneğini; 4'ü "Büyük Oranda Katılıyorum" seçeneğini; 13'ü "Kısmen Katılıyorum" seçeneğini; 2'si de "Hiç Katılmıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı % 5, "Büyük Oranda Katılıyorum" diyenlerin oranı % 20, "Kısmen Katılıyorum" diyenlerin oranı % 65 ve "Hiç Katılmıyorum" diyenlerin oranı ise % 10 dur.

Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının % 25 inin, derslerin verimli bir şekilde işlenmesi için ders içeriklerinin dönemsel dağılımını, kendilerinin belirledikleri tespit edilmiştir. Araştırma doğrultusunda görüşlerini belirten bazı öğretim elemanları, derslerin sağlıklı yürütülebilmesi için ders içeriklerinin dönemsel dağılımında bazı değişiklikler yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarından sadece % 10 u, derslerin verimli bir şekilde yürütülmesinde dönemsel dağılımın bir etkisi olmadığını dile getirmişlerdir.

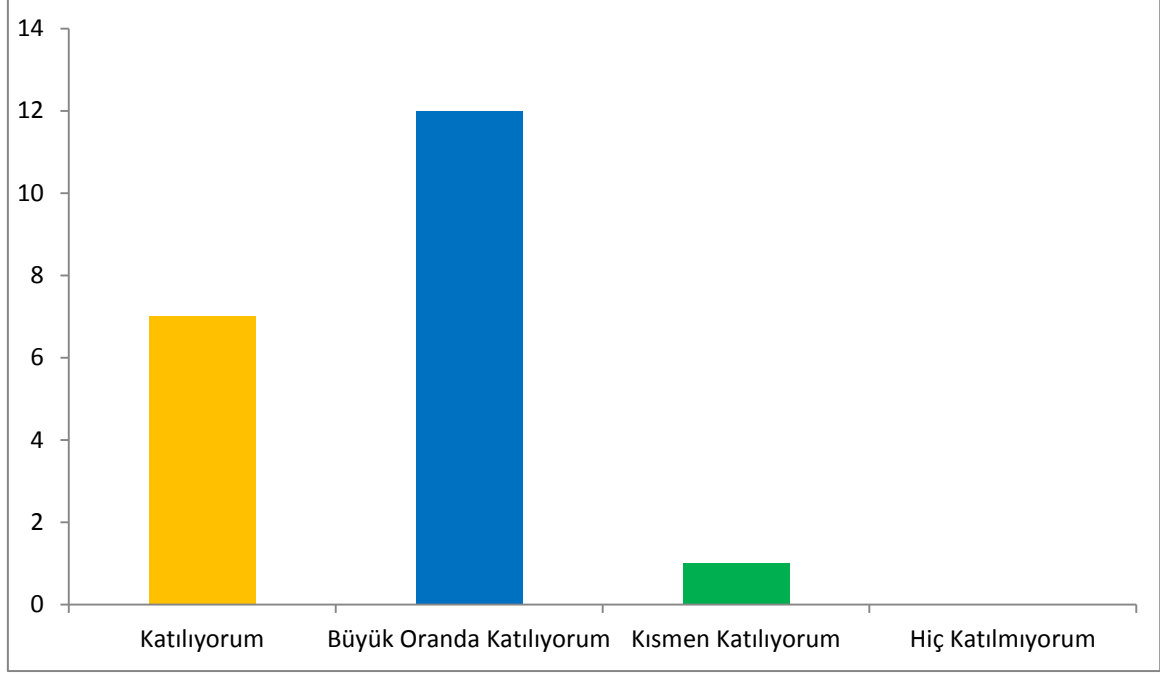
Elde edilen veriler göz önünde bulundurulduğunda, Türk Dili derslerinin dönemsel dağılımında öğretim elemanlarının belirleyici olduğu yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.13. Araştırmanın On Üçüncü Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın on üçüncü cümlesi şöyledir: "Türk Dili ders içerikleri ile ilgili kendi hazırladığım ders notlarımdan faydalanıyorum."

Araştırmanın on üçüncü cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.13: Araştırmanın On Üçüncü Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.13: Araştırmanın On Üçüncü Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
13	Türk Dili ders içerikleri ile ilgili kendi hazırladığım ders notlarımdan faydalaniyorum.	7	12	1	-

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 7'si, anketin on üçüncü cümlesinde “Katılıyorum” seçeneğini; 12'si “Büyük Oranda Katılıyorum” seçeneğini; 1'i de “Kısmen Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. “Katılıyorum” diyenlerin oranı % 35, “Büyük Oranda Katılıyorum” diyenlerin oranı % 60 ve “Kısmen Katılıyorum” diyenlerin oranı ise % 5 dir.

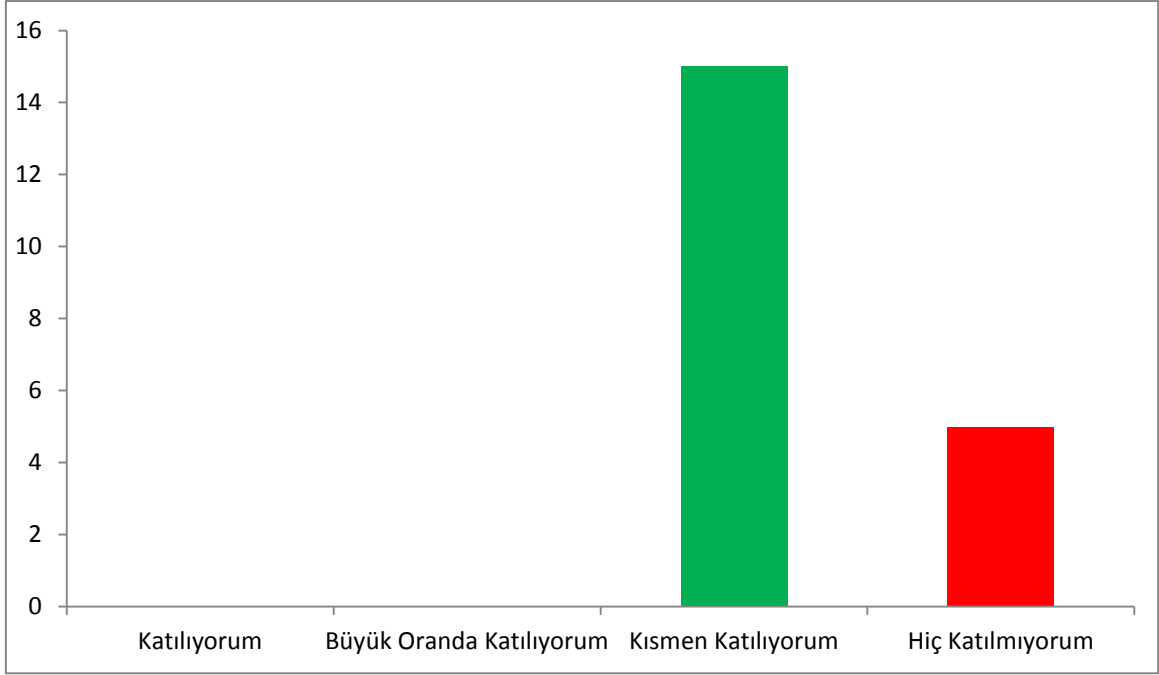
Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının % 95' inin, Türk Dili ders içerikleri ile ilgili kendi hazırladıkları notlardan faydalandıkları tespit edilmiştir. Görüşlerine başvurduğumuz öğretim elemanları, ders anlatımlarında hazırladıkları ders notlarını görsel öğelerle destekleyerek öğrencilere aktardıklarını dile getirmişlerdir.

IV.14. Araştırmanın On Dördüncü Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın on dördüncü cümlesi şöyledir: “Ders anlatımlarında tümüyle ders kitaplarına bağlı kalırım.”

Araştırmanın on dördüncü cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.14: Araştırmanın On Dördüncü Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.14: Araştırmanın On Dördüncü Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
14	Ders anlatımlarında tümüyle ders kitaplarına bağlı kalırım.	-	-	15	5

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 15'i, anketin on dördüncü cümlesinde “Kısmen Katılıyorum” seçeneğini; 5'i de “Hiç Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. “Kısmen Katılıyorum” diyenlerin oranı % 75, “Hiç Katılmıyorum” diyenlerin oranı ise % 25 dir.

Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının, Türk Dili dersi anlatımları esnasında ders kitaplarından faydalandıkları tespit edilmiştir. Anket uyguladığımız öğretim elemanları, ders anlatımları esnasında sadece kendi hazırladıkları notlardan değil, kendilerinin belirlediği ders kitaplarından da yararlandıklarını belirtmişlerdir.

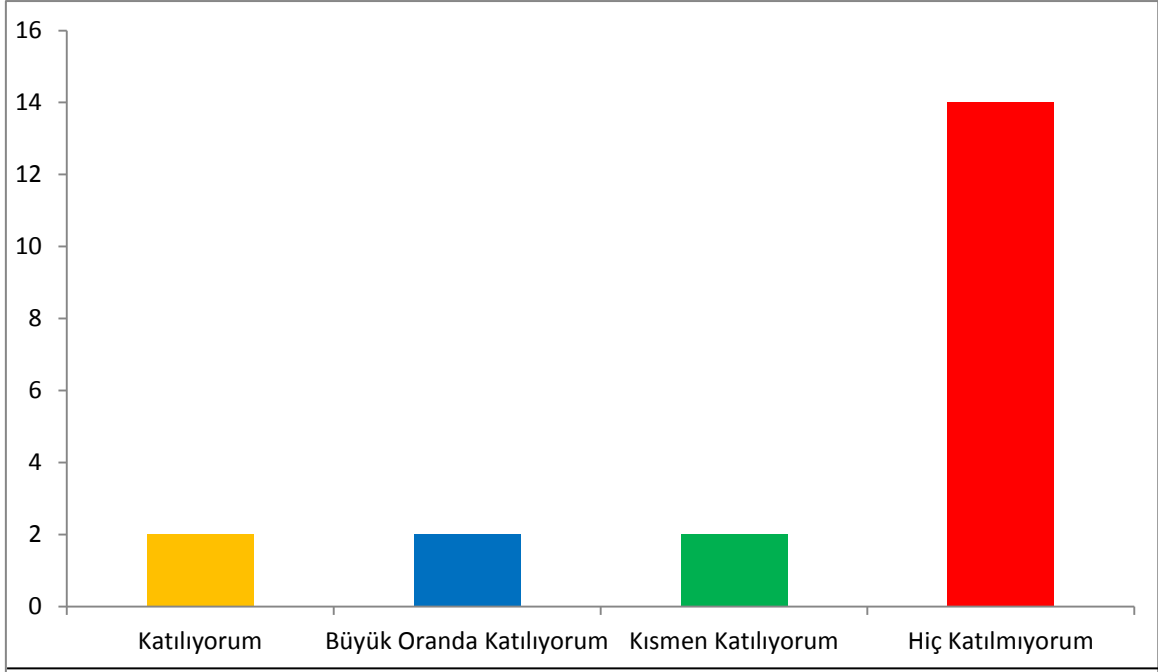
Anketin % 75 lik oranını oluşturan “Kısmen Katılıyorum” seçeneğinin işaretlenmesi, ders anlatımları esnasında öğretim elemanlarının, kendi hazırladıkları notlarla yetinmedikleri ve ders kitaplarından da faydalandıkları yorumumuzu desteklemektedir.

IV.15. Araştırmanın On Beşinci Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın on beşinci cümlesi şöyledir: “Ders anlatımları esnasında kullandığım ders kitapları, dersin işlenişiyle ilgili yöntemler önermektedir.”

Araştırmanın on beşinci cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.15: Araştırmanın On Beşinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.15: Araştırmanın On Beşinci Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
15	Ders anlatımları esnasında kullandığım ders kitapları, dersin işlenişiyile ilgili yöntemler önermektedir.	2	2	2	14

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 2'si, anketin on beşinci cümlesinde “Katılıyorum” seçeneğini; 2'si “Büyük Oranda Katılıyorum” seçeneğini; 2'si “Kısmen Katılıyorum” seçeneğini; 14'ü ise “Hiç Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. “Katılıyorum” diyenlerin oranı % 10, “Büyük Oranda Katılıyorum” diyenlerin oranı % 10, “Kısmen Katılıyorum” diyenlerin oranı % 10 ve “Hiç Katılmıyorum” diyenlerin oranı ise % 70 dir.

Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının % 70' inin Türk Dili derslerinin anlatımları esnasında yararlandıkları ders kitaplarının, dersin verimli olabilmesi ve ders kazanımlarının gerçekleşebilmesi için bir yöntem önermediği görüşüne vardıkları tespit edilmiştir. Görüşlerine başvurduğumuz öğretim elemanları, ders kitaplarından sadece içerik olarak yararlandıklarını dile getirmişlerdir.

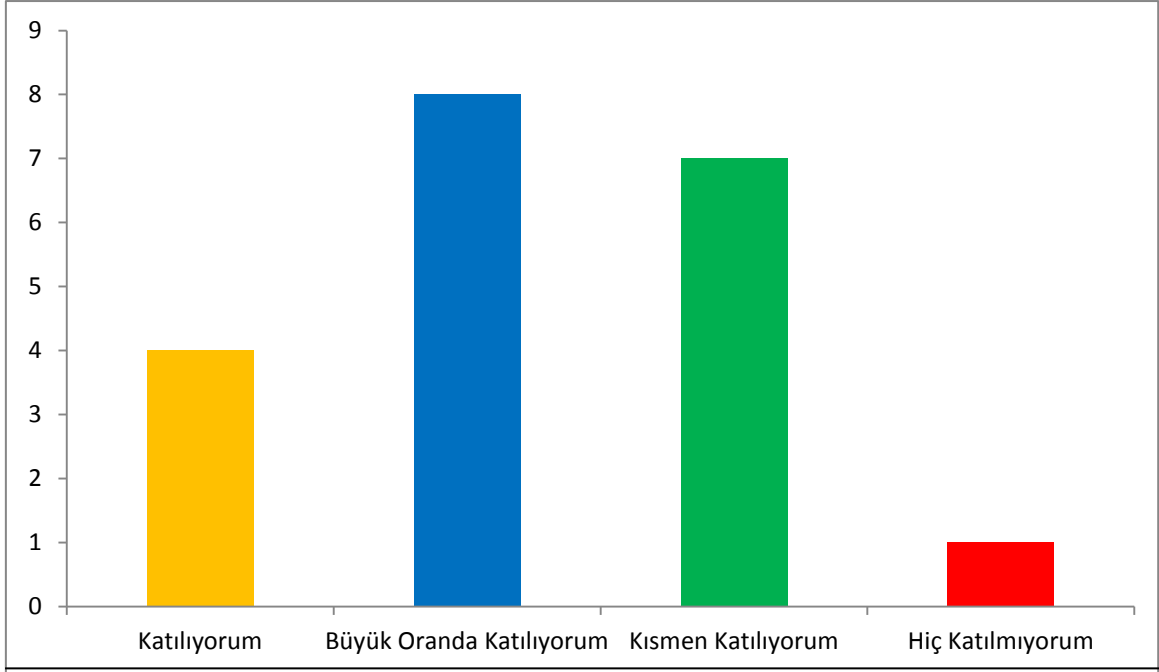
Elde edilen veriler incelendiğinde öğretim elemanlarının kendilerinin belirlediği ders kitaplarının, belirli bir yöntem önermediği yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.16. Araştırmanın On Altıncı Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın on altıncı cümlesi şöyledir: “Ders anlatımları esnasında kullandığım ders kitapları, içerik olarak öğrencilerin seviyelerine uygundur.”

Araştırmanın on altıncı cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.16: Araştırmanın On Altıncı Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.16: Araştırmanın On Altıncı Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
16	Ders anlatımları esnasında kullandığım ders kitapları, içerik olarak öğrencilerin seviyelerine uygundur.	4	8	7	1

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 4'ü, anketin on altıncı cümlesinde “Katılıyorum” seçeneğini; 8'i “Büyük Oranda Katılıyorum” seçeneğini; 7'si “Kısmen Katılıyorum” seçeneğini; 1'i de “Hiç Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. “Katılıyorum” diyenlerin oranı % 20, “Büyük Oranda Katılıyorum” diyenlerin oranı % 40, “Kısmen Katılıyorum” diyenlerin oranı % 35 ve “Hiç Katılmıyorum” diyenlerin oranı da % 5 dir.

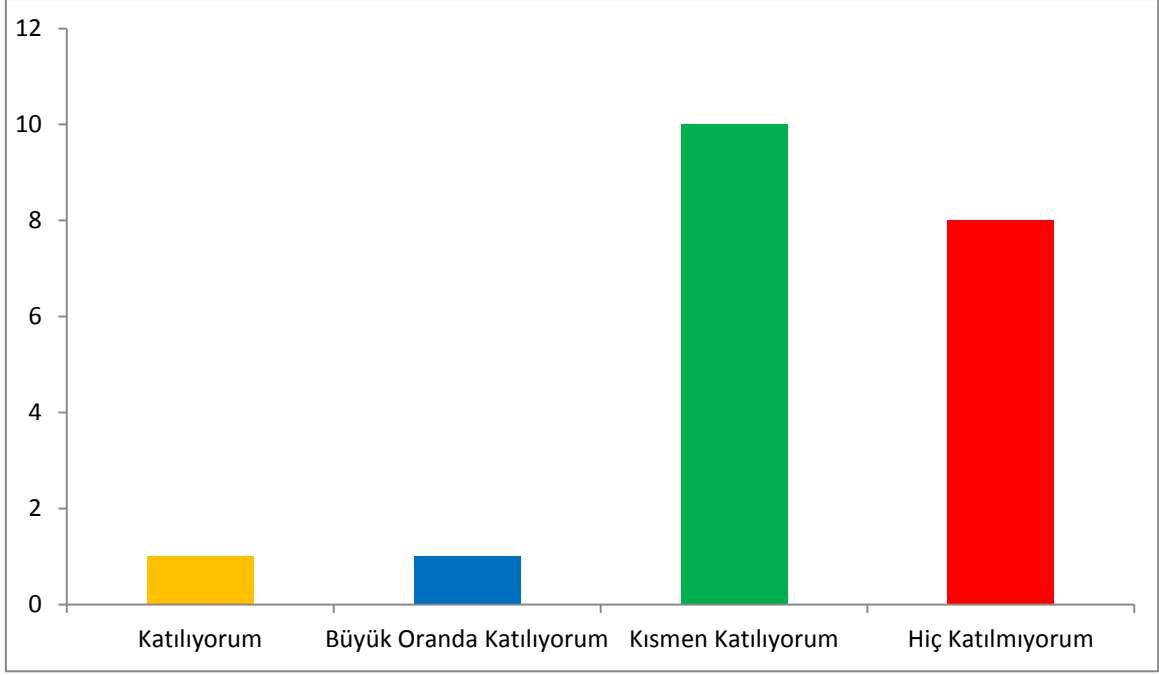
Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun, dersleri yürütürken yararlandıkları ders kitaplarının içerik olarak, öğrencilerin seviyelerine uygun olduğu görüşünü savundukları, tespit edilmiştir. Tez konumuz kapsamında irdelediğimiz ders materyallerinin en önemli bölümünü oluşturan ders kitapları ile ilgili seçtiğimiz ve tezimizin ilk bölümlerinde değindiğimiz kitap listesi incelendiği takdirde, üniversitelerin fakülte ve yüksekokulları için yazılan ders kitaplarının öğrencilerin seviyelerine göre hazırlandığı yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.17. Araştırmanın On Yedinci Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın on yedinci cümlesi şöyledir: “Türk Dili dersi için belirlenen ders saatini yeterli buluyorum.”

Araştırmanın on yedinci cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.17: Araştırmanın On Yedinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.17: Araştırmanın On Yedinci Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
17	Türk Dili dersi için belirlenen ders saatini yeterli buluyorum.	1	1	10	8

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 1'i, anketin on yedinci cümlesinde "Katılıyorum" seçeneğini; 1'i "Büyük Oranda Katılıyorum" seçeneğini; 10'u "Kısmen Katılıyorum" seçeneğini; 8'i de "Hiç Katılmıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı % 5, "Büyük Oranda Katılıyorum" diyenlerin oranı % 5, "Kısmen Katılıyorum" diyenlerin oranı % 50 ve "Hiç Katılmıyorum" diyenlerin oranı ise % 40 dır.

Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu, Türk Dili derslerinin yürütülmesinde ders saatlerinin yeterli olmadığını belirtmiştir. Bilindiği üzere zorunlu Türk Dili ders saatleri haftada iki saat olarak sürdürülmektedir. İki dönem süresince toplamda elli altı saat verilmesi öngörülen zorunlu Türk Dili dersinin özellikle bazı ders içeriklerinin, planlanan ders saatleri süresince işlenilmesinin güçlükler doğurduğu, öğretim elemanlarımızın görüşleriyle desteklenmektedir.

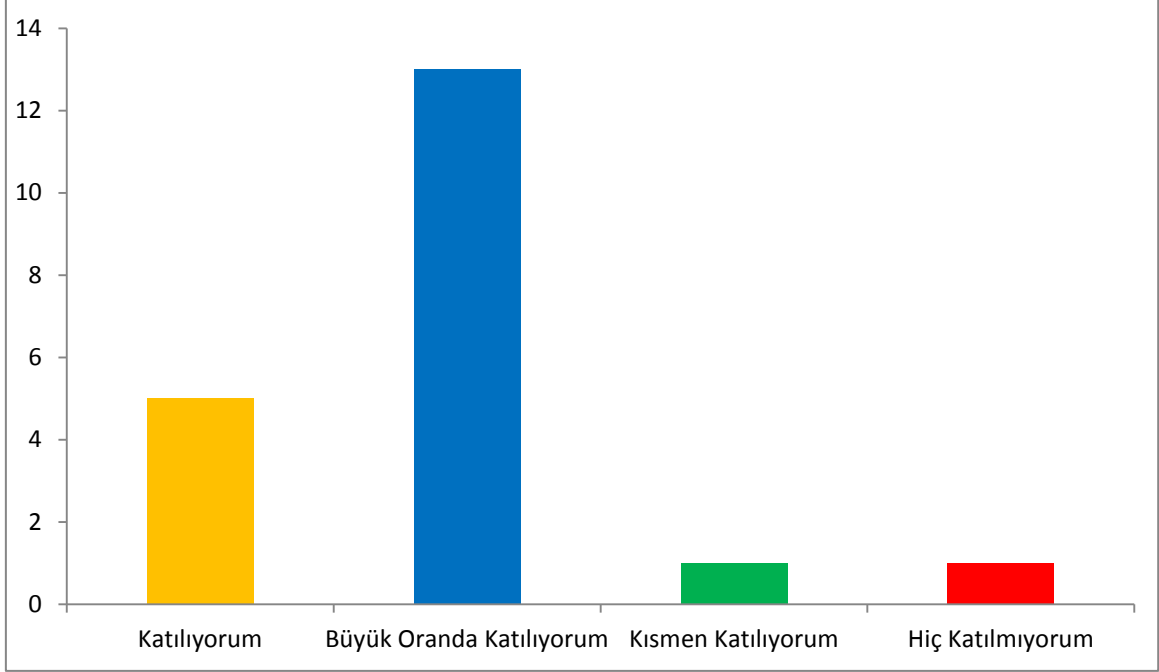
Elde edilen veriler incelendiğinde, ders saatlerinin yetersiz olmasının, Türk Dili derslerinin uygun bir yöntemle ve verimli bir şekilde yürütülemediği yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.18. Araştırmanın On Sekizinci Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın on sekizinci cümlesi şöyledir: "Dersleri anlatırken öğrenci sayısını dikkate alıyorum."

Araştırmanın on sekizinci cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.18: Araştırmanın On Sekizinci Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.18: Araştırmanın On Sekizinci Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
18	Dersleri anlatırken öğrenci sayısını dikkate alıyorum.	5	13	1	1

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 5'i, anketin on sekizinci cümlesinde "Katılıyorum" seçeneğini; 13'ü "Büyük Oranda Katılıyorum" seçeneğini; 1'i "Kısmen Katılıyorum" seçeneğini; 1'i de "Hiç Katılmıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı % 25, "Büyük Oranda Katılıyorum" diyenlerin oranı % 65, "Kısmen Katılıyorum" diyenlerin oranı % 5 ve "Hiç Katılmıyorum" diyenlerin oranı da % 5 dir.

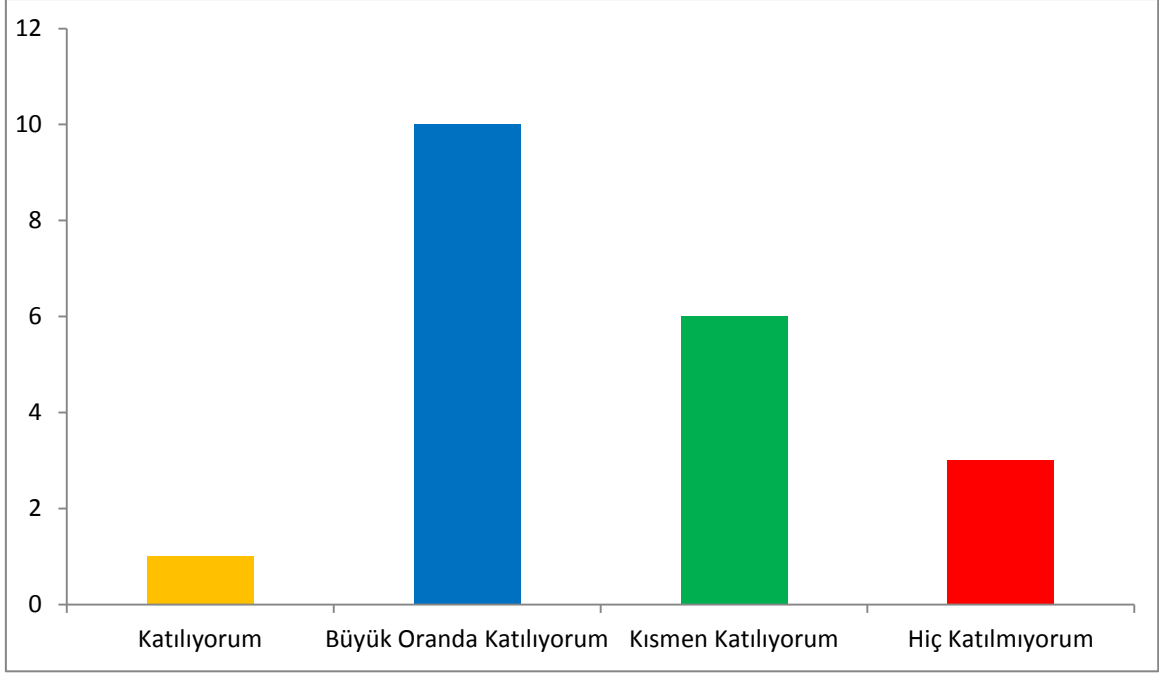
Bilindiği üzere ders anlatımlarında uygun bir yöntem geliştirmede ve verimli ders anlatımlarının gerçekleştirilmesinde öğrenci sayıları da büyük bir öneme sahiptir. Özellikle bazı ders içeriklerinin aktarılmasında ve öğrenilenlerin pekiştirilmesinde, öğretim elemanlarının çoğu öğrenci merkezliliği benimsediğinden, araştırmanın bu maddesiyle ilgili görüşlerini belirten öğretim elemanlarının % 90'ı, ders anlatımlarında sınıftaki öğrenci sayısını ölçüt aldıklarını ve buna göre bir anlatım yöntemi belirlediklerini dile getirmişlerdir. Elde edilen veriler göz önünde bulundurulduğunda ders anlatımlarında verimliliğin, öğrenci sayılarıyla paralellik arz ettiği yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.19. Araştırmanın On Dokuzuncu Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın on dokuzuncu cümlesi şöyledir: "Öğrenci sayısı uyguladığım yöntemi etkilemez."

Araştırmanın on dokuzuncu cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.19: Araştırmanın On Dokuzuncu Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.19: Araştırmanın On Dokuzuncu Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
19	Öğrenci sayısı uyguladığım yöntemi etkilemez.	1	10	6	3

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 1'i, anketin on dokuzuncu cümlesinde "Katılıyorum" seçeneğini; 10'u "Büyük Oranda Katılıyorum" seçeneğini; 6'sı "Kısmen Katılıyorum" seçeneğini; 3'ü de "Hiç Katılmıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. "Katılıyorum" diyenlerin oranı % 5, "Büyük Oranda Katılıyorum" diyenlerin oranı % 50, "Kısmen Katılıyorum" diyenlerin oranı % 30 ve "Hiç Katılmıyorum" diyenlerin oranı ise % 15 dir.

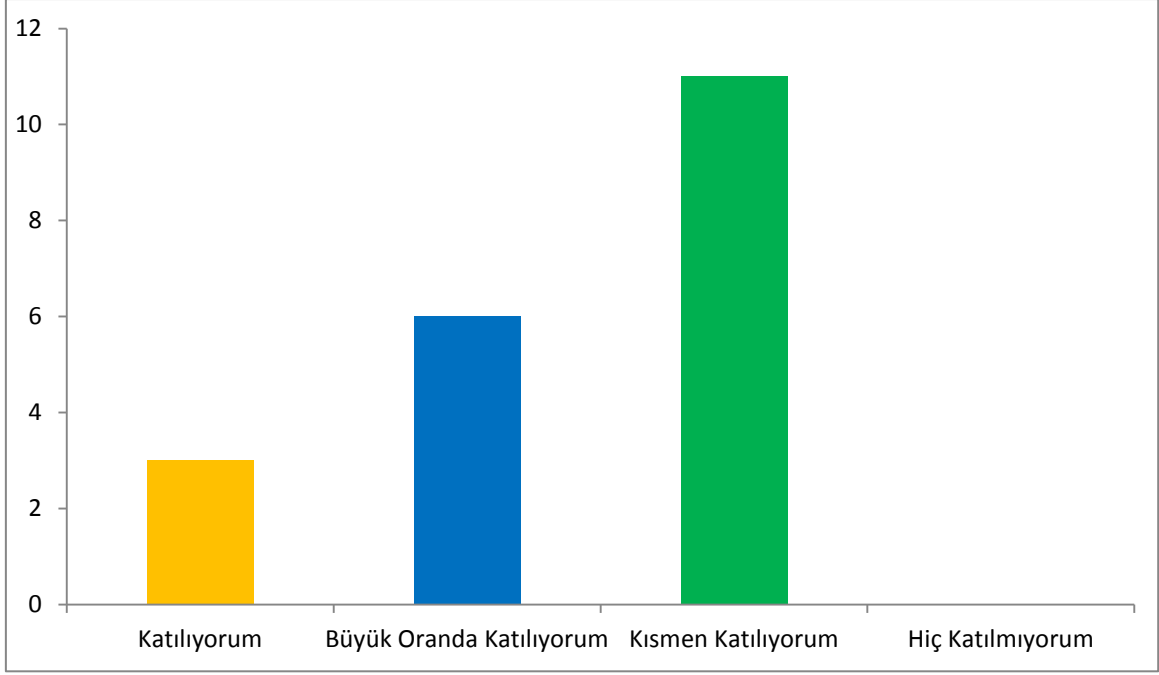
Bu bulgular esas alındığında, araştırmaya katılan Türk Dili öğretim elemanlarının % 55' inin, Türk Dili derslerinin yürütülmesi için belirledikleri yöntemlerde, sınıfta bulunan öğrenci sayısını ölçüt almadığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra öğretim elemanlarının % 45'i de Türk Dili dersi için seçecekleri anlatım yöntemlerinde öğrencilerin sayısına dikkat ettiği yorumuna ulaşılmaktadır.

IV.20. Araştırmanın Yirminci Sorusuna Dair Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın yirminci cümlesi şöyledir: "Zorunlu Türk Dili derslerinin, öğrencilere eleştirel düşünce yetisi kazandırdığını düşünüyorum."

Araştırmanın yirminci cümlesi ile ilgili bulgular aşağıdaki grafik ve tabloda sunulmuştur.

Şekil IV.20: Araştırmanın Yirminci Cümlesine Ait Sütun Grafiği:

Tablo IV.20: Araştırmanın Yirminci Cümlesine Ait Tablo:

No.	Araştırma Cümlesi	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
20	Zorunlu Türk Dili derslerinin, öğrencilere eleştirel düşünce yetisi kazandırdığını düşünüyorum.	3	6	11	-

Grafik ve tablo incelendiği zaman aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Araştırma kapsamında Türk Dili öğretim elemanlarından 3'ü, anketin yirminci cümlesinde “Katılıyorum” seçeneğini; 6'sı “Büyük Oranda Katılıyorum” seçeneğini; 11'i de “Kısmen Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. “Katılıyorum” diyenlerin oranı % 15, “Büyük Oranda Katılıyorum” diyenlerin oranı % 30 ve “Kısmen Katılıyorum” diyenlerin oranı ise % 55 dir.

Türk Dili dersinin amaçları göz önünde bulundurulduğunda, dersin amaçları içerisinde öğrencilere kendilerini ifade edebilme ve onlara eleştirel düşünebilme yetisi kazandırmanın da yer aldığı bilinmektedir. Araştırma kapsamında öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğunda, Türk Dili derslerinin öğrencilerde bu amacı gerçekleştirdiği kanısının olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen veriler incelendiğinde, Türk Dili dersinin bu amacı gerçekleştirmede büyük bir rol oynadığı yorumuna ulaşılmaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulguları paralelinde ortaya çıkan sonuçlara ve bu sonuçların ışığında birtakım önerilere yer verilmiştir.

V.1. SONUÇLAR

Araştırma, zorunlu Türk Dili derslerinin yürütülmesi esnasında öğretim elemanlarının karşılaştığı yöntem sorunlarını içermektedir. Araştırmanın amacı, karşılaşılan bu yöntem sorunlarını irdelemektir. Bu amaç doğrultusunda, öğretim elemanlarına görüşlerini yansıtması açısından anket uygulanmıştır. Uyguladığımız ankette, zorunlu Türk Dili derslerinin nasıl ve hangi koşulların gözetilerek yürütüldüğüne ilişkin sorular ve Türk Dili dersine ilişkin temel sorular yer almaktadır.

Araştırmaya yönelik sonuçlar, araştırma soruları bağlamında sırayla aşağıda verilmiştir.

1. Araştırmanın birinci sorusuna ilişkin bulgulardan yola çıkılarak şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

Araştırma örneklemini oluşturan yirmi öğretim elemanına uyguladığımız anketin birinci ve ikinci cümleleri analiz edildiğinde, üniversitelerin fakülte ve yüksekokullarında zorunlu ders olarak okutulan Türk Dili derslerinde, dersin içeriklerine uygun bir yöntemin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anketin birinci ve ikinci cümlesine ilişkin veriler

incelendiğinde, öğretim elemanlarının % 95'inin, zorunlu Türk Dili derslerinde belirli bir yöntemin gerekli olduğu bilincine sahip oldukları görülmektedir. Bununla birlikte, öğretim elemanlarında yöntem gerekliliği konusunda algının oluştuğu görülmekle beraber, nasıl bir yöntemin uygulanması gerektiği konusunda bir bilincin oluşmadığı da tespit edilmiştir.

2. Araştırmanın ikinci sorusuna ilişkin bulgulardan yola çıkılarak şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

Araştırma kapsamında öğretim elemanlarına uyguladığımız anketin üçüncü cümlesinde elde edilen veriler incelendiğinde, örnekleme oluşturan öğretim elemanlarının % 60'ının, yükseköğrenimlerinde yöntemle ilgili yeterince ders almadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3. Araştırmanın üçüncü sorusuna ilişkin bulgulardan yola çıkılarak şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

Araştırmaya kaynaklık eden anketin dördüncü, beşinci ve altıncı cümleleri ile ilgili veriler incelendiğinde, örnekleme oluşturan öğretim elemanlarının ders anlatımları esnasında kendilerinin geliştirdiği bir yöntemi uyguladıkları ve bu uyguladıkları yöntemlerde başarısızlıkla karşılaşıldığında yeni yöntemlere başvurdukları sonucuna ulaşılmaktadır. Anketin dördüncü cümlesi ile ilgili tablo ve grafik incelendiğinde, öğretim elemanlarının tamamının, ders anlatımları esnasında bir yöntem uyguladıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

4. Araştırmanın dördüncü ve beşinci sorusuna ilişkin bulgulardan yola çıkılarak şu sonuçlara ulaşılmaktadır.

Örnekleme oluşturan öğretim elemanlarının % 90'ı, ders anlatımları esnasında kendilerinin hazırladıkları ders notlarından faydalanmaktadır. Bununla birlikte, ders anlatımlarında, sadece ders kitabını kullananların olduğu sonucuna da ulaşılmaktadır.

Araştırmanın beşinci sorusuna yönelik anket uyguladığımız öğretim elemanlarının anketin on beşinci cümlesiyle ilgili görüşleri analiz edildiğinde, ders kitaplarının, dersin nasıl yürütüleceği ile ilgili yöntemler önermediği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu nedenle öğretim elemanlarının, yukarıda da belirttiğimiz üzere ders anlatımları esnasında kendi ders notlarını kullandıkları tespit edilmiştir.

5. Araştırmanın altıncı ve yedinci sorusuna ilişkin bulgulardan yola çıkılarak şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

Anket verileri incelendiğinde Türk Dili ders içeriklerinin dönemsel dağılımının, öğretim elemanlarının ders anlatımları esnasında uyguladıkları yöntemlerde sıkıntılara yol açtığı dikkati çekmektedir. Anketin on birinci cümlesiyle ilgili veriler incelendiğinde öğretim elemanlarının % 85'inin, ders içeriklerinin dönemsel dağılımının, dersin verimliliğiyle ilgili sıkıntılar doğurduğu görüşünü belirttikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

6. Araştırmanın sekizinci sorusuna ilişkin bulgulardan yola çıkılarak şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretim elemanlarının zorunlu Türk Dili dersinin haftalık ders saatinin yeterli olmadığıyla ilgili görüşleri, anketin on yedinci cümlesiyle ilgili verilerle desteklenmektedir. Uygulanan anketle katılımcıların % 90'ı, ders saatlerinin yetersizliğini belirtmişlerdir.

7. Araştırmanın dokuzuncu sorusuna ilişkin bulgulardan yola çıkılarak şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

Öğretim elemanlarına uygulanan anketin on sekizinci ve on dokuzuncu cümleleriyle ilgili veriler incelendiğinde, dersin verimliliğinde sınıftaki öğrenci sayısının ve öğrencilerin arka alan bilgilerinin belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretim elemanlarının % 85' i, ders anlatımları esnasında sınıftaki öğrenci sayısını dikkate aldıklarını ve bu doğrultuda anlatım yöntemi belirlediklerini dile getirmişlerdir.

V.2. ÖNERİLER

1. Yükseköğretim Mevzuatı gereğince üniversitelerde zorunlu olarak okutulan Türk Dili derslerinin, YÖK Çerçeve Programında nasıl sürdürüleceğine ilişkin örnek yöntemler önerilmelidir.

2. Rektörlüğe bağlı Türk Dili Bölüm Başkanlığı tarafından Türk Dili derslerinde verimliliğin artırılması için yöntem bilincine ilişkin seminerler düzenlenebilir veya hizmet içi eğitimler düzenlenebilir ve bu etkinliklere Türk Dili öğretim elemanlarının katılımı sağlanabilir.

3. Öğretim elemanlarındaki yöntem gerekliliğine ilişkin kanının, gerçeğe uygun olup olmadığı bir araştırma konusu olarak önerilebilir.

4. Rektörlük Türk Dili Bölümüne okutman ya da öğretim görevlisi alımlarında adayların “yöntem” konusunda bilgisinin olup olmadığı sorgulanabilir.

5. Zorunlu Türk Dili ders saatlerinin artırılması, dersin amaçlarına ulaşılmasını sağlayabilir.

6. Türk Dili ders kitapları hazırlanırken, dersin nasıl sürdürüleceğine ilişkin yöntemler önermesi, dersin verimliliğini arttırabilir.

7. Ders kitaplarının hazırlanması aşamasında kitaplar arasında büyük farklılıkların oluşmaması için ölçütler geliştirilebilir.

8. Öğretim elemanlarının hazırladıkları ders notlarının güncelliği, bir araştırma konusu olarak önerilebilir.

9. Üniversitelerde öğrencilere uygulanan ders memnuniyeti anket sonuçları yayınlanmalıdır. Sonuçlar, öğretim elemanının uyguladığı yönteme ilişkin tutumunu etkileyebilir.

KAYNAKÇA

- Açıköz, K. Ü. (1996). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. Kanyılmaz Matbaası. İzmir
- Ağca, H. (2005). *Türk Dili*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık. İstanbul.
- Arslan, A. (2009). *Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ve Türkçe Öğretimi*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 13 (1): 143-154. Erzurum.
- Ateş, K. (2009). *Türk Dili*. İmge Kitabevi. Ankara.
- Balcı, T. (2007, 9 Mart), *Yükseköğretimde Zorunlu Dersler Verilmeli mi?* Cumhuriyet Gazetesi. İstanbul.
- Çotuksöken, Y. (2010). *Uygulamalı Türk Dili*. Papatya Yayıncılık. İstanbul.
- Demirel, Ö. (2000). *Plandan Uygulamaya Öğretme Sanatı*. Pegema Yayınevi. Ankara.
- Doğan, Y. (2002). *Türkçe Öğretmenliği Birinci Sınıfta Okuyan Öğrencilerin Okuma ve Yazma Becerileri ile Genel Kültür Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Duman, A. (1997). *Üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri Dışındaki Bölümlerinde Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Emre, İ. (2008). *Üniversiteler İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgisi*. Anı Yayıncılık. Ankara.
- Ergin, M. (2005). *Üniversiteler İçin Türk Dili*. Bayrak Basım Yayım Tanıtım. İstanbul.
- Gökçe, B. (1992). *Toplumsal Bilimlerde Araştırma*. Savaş Yayınları. Ankara.
- Gülsevin, G. (2011). *Türk Dili ve Kompozisyon I-II*. Tablet Basım Yayın. Konya.

- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Nobel Yayıncılık. Ankara.
- Güven, B. (2008). *Öğretim İlke ve Yöntemleriyle İlgili Temel Kavramlar*. Pegem Akademi. Ankara.
- Hatiboğlu, N. (2003). *Üniversitede Türk Dili Arasınav ve Final Sınavı Uygulamalı*. Barış Kitap Basım Yayın. Ankara.
- Karaağaç, G. (2011). *Yükseköğretimde Türk Dili ve Kompozisyon*. İstanbul Aydın Üniversitesi. İstanbul.
- Karakuş, İ. (2005). *Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*. Can Yayıncılık. Ankara
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Karasar, N. (2007). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Kardaş, D. (2007). *Jandarma Astsubay Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yazılı Anlatımları Üzerine Bir Araştırma*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Kavasoglu, M. (2010). *İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen Türk öğrencileri için konuşma problemleriyle baş etme strateji ölçeğinin uyarlanması*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı İngiliz Dili Eğitimi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kavruk, H. (2004). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Malatya.
- Keskinkılıç, K. (2005). *Türkçenin Temel Becerileri ve Ses Temelli Cümle Yöntemi İle İlkokuma Yazma Öğretimi*. Asil Yayın-Dağıtım. Ankara.

- Kocakaplan, İ. (2010). *Üniversitelerde Türk Dili ve Kompozisyon*. Kesit Yayınları. İstanbul.
- Kolcu, H. (2010). *Türk Dili*. Umuttepe Yayınları. Kocaeli.
- Korkmaz, Z. (2010). *Türk Dili ve Kompozisyon*. Ekin Basım Yayın. Bursa.
- Maviş, İ. (2007). *Çocukta Dil Edinim Kuramları. Dil ve Kavram Gelişimi*. Kök Yayıncılık. Ankara.
- Onan, B. (2012). *Dil Bilgisi Öğretiminde Temel Yaklaşımlar ve İzlenen Aşamalar*. Pegem Akademi. Ankara.
- Ozankaya, Ö. (1991). *Toplumbilim*. Cem Yayınevi. İstanbul.
- Öz, F. (2003). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. Anı Yayıncılık. Ankara.
- Özbay, M. (2003). *Türkçe Öğretimi Bibliyografyası*. Pegem Yayıncılık. Ankara.
- Özkan, F. (2011). *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*. Murathan Yayınevi. Trabzon.
- Özsoy, B. (2000). *Üniversiteler İçin Türk Dili*. Akademi Kitabevi. İzmir.
- Pala, İ. (2003). *Türk Dili ve Kompozisyon*. İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları. İstanbul.
- Pilancı, H. (2003). *Türk Dili*. Anadolu Üniversitesi Yayınları. Eskişehir
- Sakaoğlu, N. (2003). *Osmanlıdan Günümüze Eğitim Tarihi*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. İstanbul.
- Sarı, M. (2009). *Üniversiteler İçin Türk Dili*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları. Afyon.
- Sever, S. (1997). *Türkçe Öğretiminde Tam Öğrenme*. Anı Yayıncılık. Ankara.

Şimşek, N. (2007). *Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara

Temizyürek, F. (2004). *Türkçe Öğretiminde Konuşma Eğitiminin Yeri ve Önemi*. Gazi Üniversitesi XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. Ankara.

Uygur, V. (2010). *Üniversiteler İçin Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Kriter Yayınevi. İstanbul.

Yalçın, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Akçağ Yayınları. Ankara.

Yelten, M. (2011). *Türk Dili ve Anlatım Bilgileri*. Doğu Kütüphanesi. İstanbul.

<http://www.yok.gov.tr/content/view/544/230>. Erişim Tarihi:10.09.2010.

<http://www.turkdili.ankara.edu.tr>. Erişim Tarihi:15.09.2010.

<http://www.mersin.edu.tr/akademikf/turk-dili-bolumu>. Erişim Tarihi:15.09.2010

<http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>. Erişim Tarihi:22.09.2010

<http://www.oecd.org/pisa/46643496.pdf>. Erişim Tarihi:17.06.2011

EKLER

EK 1.

ANKET FORMU

Bu ankette sizden istenen en uygun görüşü işaretlemenizdir. Vereceğiniz bilgiler yalnızca araştırma için kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır. Her maddeyi dikkatlice okuyup samimi bir şekilde cevaplandırmanız araştırmamızın geçerliliği açısından önemlidir.

Araştırmaya yaptığınız katkılardan dolayı teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Mersin Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi ABD
Yüksek Lisans Öğrencisi

Tekin TAN

BÖLÜM I

Bu bölümde kişisel bilgilerle ilgili sorulara yer verilmiştir. Lütfen durumunuza uygun seçeneği (X) ile belirtiniz.

A. Cinsiyetiniz:

1. () Bayan

2. () Erkek

B. Mesleğinizde Çalışma Süreniz:

1. () 0- 5 yıl

2. () 6- 10 yıl

3. () 11- 15 yıl

4. () 16 - 20 yıl

5. () 20 yıl ve üzeri

C. Eğitim Durumunuz:

1. () Lisans

2. () Tezsiz Yüksek Lisans

3. () Tezli Yüksek Lisans

4. () Doktora

BÖLÜM II

Sevgili akademisyenler,

Üniversitelerin fakülte ve yüksekokullarında ders programları içerisinde ortak / zorunlu dersler yer almaktadır. Bildiğiniz üzere Türk Dili dersi de ortak / zorunlu dersler arasında yer almakta ve ilk yıl iki dönem (14 + 14) halinde okutulmaktadır. Araştırmamızın amacı, Türk Dili derslerinin işlenişinde izlenen yöntemler üzerine inceleme yapmak ve yaşanan sorunlara değinmektir.

Araştırmamız, kendi konusundaki bir boşluğu doldurmak için değil, bu boşluğa dikkati çekmeye farklı yaklaşımlar getirme amacı taşımaktadır. Aşağıdaki ifadelere ne derece katıldığınızı karşısındaki kutulara (X) işareti koyarak belirtiniz. Teşekkür ederim.

No.	Araştırma Cümlelerimiz	Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Zorunlu Türk Dili dersleri herhangi bir yöntemi gerektirmemektedir.				
2	Zorunlu Türk Dili derslerinin hangi yöntemle anlatıldığına ilişkin bir bilgim yok.				
3	Yükseköğrenim yaşamımda yöntemle ilgili ders aldım.				
4	Ders anlatımları esnasında belirli bir yöntem izlemekteyim.				

5	Dersle ilgili bir yöntem geliştirmeden dersleri anlatamam.				
6	Uygun bir yöntemle ders işlemenin verimliliği artırdığına inanıyorum.				
7	Uyguladığım yöntem başarısız olursa yenisini uygularım.				
8	Yöntemin başarısızlığını anlamayı, bir başarı olarak görürüm.				
9	Türk Dili derslerini uygun bir yöntemle işlemenin bilimsel bir gereklilik olduğunu düşünüyorum.				
10	Bazı Türk Dili ders içeriklerinin herhangi bir yöntem gerektirmediği kanısındayım.				
11	Türk Dili ders içeriğinin dönemsel dağılımı bir yöntem uygulamama engel oluyor.				
12	Türk Dili ders içeriklerinin dönemsel yayılışını kendim belirlerim.				
13	Türk Dili ders içerikleri ile ilgili kendi hazırladığım ders notlarımdan faydalaniyorum.				
14	Ders anlatımlarında tümüyle ders kitaplarına bağlı kalırım.				
15	Ders anlatımları esnasında kullandığım ders kitapları, dersin işlenişiyile ilgili yöntemler önermektedir.				
16	Ders anlatımları esnasında kullandığım ders kitapları, içerik olarak öğrencilerin seviyelerine uygundur.				
17	Türk Dili dersi için belirlenen ders saatini yeterli buluyorum.				
18	Dersleri anlatırken öğrenci sayısını dikkate alıyorum.				
19	Öğrenci sayısı uyguladığım yöntemi etkilemez.				
20	Zorunlu Türk Dili derslerinin, öğrencilere eleştirel düşünce yetisi kazandırdığını düşünüyorum.				

EK 2.

Fakülte ve Yüksekokullarda Okutulan Türk Dili Kitap Seçkisi

No	DERS KİTABI
1	Kolcu, H. (2010). Türk Dili . Umuttepe Yayınları. Kocaeli.
2	Ateş, K. (2009). Türk Dili . İmge Kitabevi. Ankara.
3	Kavruk, H. (2004). Yazılı ve Sözlü Anlatım . Malatya.
4	Özsoy, B. (2000). Üniversiteler İçin Türk Dili . Akademi Kitabevi. İzmir.
5	Çotuksöken, Y. (2010). Uygulamalı Türk Dili . Papatya Yayıncılık. İstanbul.
6	Özkan, F. (2011). Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri . Murathan Yayınevi. Trabzon.
7	Komisyon, (2007). Türk Dili . Açıköğretim Fakültesi Yayınları. Eskişehir.
8	Demirci, S. (2009). Üniversitelerde Türk Dili . Türkmen Kitabevi. İstanbul.
9	Yelten, M. (2011). Türk Dili ve Anlatım Bilgileri . Doğu Kütüphanesi. İstanbul.
10	Sarı, M. (2009). Üniversiteler İçin Türk Dili . Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları. Afyon.
11	Emre, İ. (2008). Üniversiteler İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgisi . Anı Yayıncılık. Ankara.
12	Karaağaç, G. (2011). Yükseköğretimde Türk Dili ve Kompozisyon . İstanbul Aydın Üniversitesi. İstanbul.
13	Korkmaz, Z. (2010). Türk Dili ve Kompozisyon . Ekin Basım Yayın. Bursa.
14	Ergin, M. (2005). Üniversiteler İçin Türk Dili . Bayrak Basım Yayım Tanıtım. İstanbul.
15	Uygur, V. (2010). Üniversiteler İçin Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım .

	Kriter Yayınevi. İstanbul.
16	Pala, İ. (2003). Türk Dili ve Kompozisyon . İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları. İstanbul.
17	Gülsevin, G. (2011). Türk Dili ve Kompozisyon I-II . Tablet Basım Yayın. Konya.
18	Kocakaplan, İ. (2010). Üniversitelerde Türk Dili ve Kompozisyon . Kesit Yayınları. İstanbul.
19	Ağca, H. (2005). Türk Dili . Gündüz Eğitim ve Yayıncılık. İstanbul.
20	Hatiboğlu, N. (2003). Üniversitede Türk Dili Arasınav ve Final Sınavı Uygulamalı . Barış Kitap Basım Yayın. Ankara.